

historicum
Res
248-13
C. R. a Somscha

Archivum

Genuense

248

13



CONSTITVTIONES

PRO

NOVITIIS PRIMÆ PROBATIONIS

ET

Adolescentibus professis secunda probationis Clericorum Regularium Congregationis Semsche, & doctrina Christiane in Gallia.

Nec non admonitiones ad eorundem Moderatores.
Editæ.

Iussu admodum Reuer. Patris Generalis.



MEDIOLANI

Apud hæc. Pacifici Pontij, & Ioannem Baptistam Piccaleum, Impressores Archiepiscopales. M. DC. XXIV.

CONSTITUTIONES

Imprimatur.

Fr. Franciscus Carenus Lector Theologus, & Vicarius Sancti Officij Mediolani.

Fr. Aloysius Bariola Augustinianus Consultor S. Officij pro Illustriss. D. Cardinali Archiepiscopo.

Vidit Saccus pro Excellentiss. Senatu.



DEVOTIS ADOLESCENTIBVS

Primæ, & secundæ probationis Nouitijs,
Congregationis Somaſchæ, & Doctrinæ
Chriſtiana in Gallia.

Mauritius de Domis Præp. Gen.
Salutem in Domino.

RELIGIOSÆ Vita, quam
estis ingreſſi viam, A-
dolescentes, per arduam
illam quidem, & sa-
lebroſam eſſe, ut quæ re-
ctè ad cælum tendat, & iugis ſit ſpiri-
tus, cum carne contentio ſubeunda, vel
ſacræ pagine teſtantur. Verùm ean-
dem ſubinde planam, & facilem fo-
re, ſi generoſo non ſolum animo, &
obfirmata in difficultatibus ſuperandis
mente quis perſiſtat, ſed etiam ſi probè
norit qua incedendum ſit ratione, ſciat.

A 2 que

4
que effugere ea offendicula, quæ inter-
currunt, nemo est, qui dubitet. At Ve-
ro illud cum primis enitendum, ut be-
nè tyrocinium sacræ militiæ religiosus
ponat, studeatque in bona primæ eta-
tis, quæ non minus ad vitium, quàm
ad virtutem facile flecti potest, indole,
tamquam in cera purissima, insignes
virtutes, & probos mores imprimere:
In Spec. *præclare enim D. Bonaventura, qui di-*
discip. *sciplinam in nouæ conuersationis initio*
negligit, ad eam postea difficile appli-
catur. Assuetudine si quidem, & op-
timæ disciplinæ informatione fit, ut non
solum laboribus obduret animus, &
quod onerosum videbatur, & moles-
tum, leue, iucundumque euadat; sed
etiam ut à recta via nulla unquam in
diuerticula deflectat. Quamobrem hæc
vna maxime Adlescentes, & nostrum,
qui ad clauum Congregationis sedemus,
& vestrum, qui nostrum institutum

su-

5
suscepistis, animum pulsare debet co-
gitatio, hæc vna coquere pectus cura.
Ut nos rectam vobis præscribamus, in
suscepto vitæ instituto rationem, & vos
præclarum religioso perfectionis tyroci-
nium ineatis. Nos quemadmodum D. *In Regu. Monach.*
Hieronymus ait doceamus prima vos
fronte filij magna cæpisse, & excelsa
sectari, & adolescentiæ, immo puber-
tatis incitamenta calcantes perfectæ æ-
tatis gradum scandere: Vos verò eni-
tamini, rectà pergentes ad virtutem,
ad cælum viam, quam cæpistis, ut perfe-
cti viri euadatis, & milites veterani
magnis consuetudinationibus, de hoste illu-
stri victoria reportata, cælestis trium-
phi lauream, qui militiæ huius vestræ
finis est, tandem assequamini. En pro-
ponimus vobis nobilem in pietate, &
probitate institutionem; viam vobis
commonstramus benè ineunda puberta-
tis, & adolescentiæ vestræ; rationem

A

3

aperi-

6
aperimus, quia religioſæ perfectionis ſa-
ſtigium attingatis; Præexercitamen-
ta ſunt iſta, quibus, vt egregie prodeat-
tis in campum, aſſueſcendum eſt. In-
cumbite, quæ veſtræ ſunt partes, vt
pijs inſtitutis formati, probis moribus
imbuti faces ita præferatis conſequentis
ætatis, vt eius gloriæ, & honoris, quem
in Republica Chriſtiana noſtra Congre-
gatio conſequi ſperat & optat ſpes om-
nis in vobis conquieſcat; ſcite enim D.
Ambroſius, perfectio diſcipulorum gau-
dium, & corona Magiſtri eſt. Quid-
ad Theſ. cap. 3. quid à vobis præclari, quidquid lauda-
bilis, & honeſti proficiſcetur, in noſ-
tram, non minus ac veſtram gloriã
redundabit.

Proe-

7
PROEMIVM,
ET TOTIVS PARTIS
DIVISIO.



N ea ſemper cura verſati ſunt Patres
noſtri; & ſedulò labores omnes in
id præcipuè direxerunt; vt noſtræ
Religionis iuuenturem ad optimos
mores, & præclara viuendi inſtitu-
ta formarent: rati tum demum fore optimè
Congregationi conſultum, ſi ſanctiſſimè Ado-
leſcentes educarentur: quæcunque enim incre-
menta, fauſtæque Congregationis progreſſio-
nes à benè inſtiturâ, pietate, probiſque mori-
bus formata iuuentute proficiſcuntur. Sed vt,
ſi praua iuuenili animo ſemel inhæſerint, adeo
firmè, ac tenaciter inſident, vt quo fuerit primò
imbutus quiſq; odorem diutiſſimè oleat; nec
crebris etiam obiurgationibus poſſit abſtergi:
ita ſatis compertum eſt, magno Religi-
onis incommodo, nil citius frigeſcere illo ſer-
uore pietatis, ac ſpiritus ardore, quo iuuenis
Religionem ingreſſus ſuum Chriſto nomen de-
dit. Simul enim laxata paululum ſeueriori di-
ſciplina, ac neglecta cuſtodia, deferuet è veſti-
gio paulatim ille calor acquirendæ virtutis; &
ad meliora proficiendi deſiderium repet omni-
no, ni noui ſubinde hortationum igniculi ad
nutriendas primò conceptas cæleſtes flammas

A 4 ſubij-

8
subijciantur. Mortales namque omnes sunt præ-
nitentia naturæ ad malum procliuës: sed maximè
omnium iuuentus ad peiora trahitur veluti sua
spontè, vegetiori sensu, viuidiori ætate, hebe-
tiori ingenio ad malum stimulis quodammo-
do quibusdam agente. Cui nisi frænum inji-
ciatur, per abrupta omnia præceps in obli-
quum abripitur. Idcirco Patres optimo consi-
lio sanxerunt, diplomate etiam Clementis Oc-
taui Pontificis Max. ita iubente, vt non solum
nouitij, qui nostram viuendi rationem suscepe-
rint optimis institutis, sanctissimis moribus,
ad pietatem, ad regularem disciplinam eru-
diantur; sed etiam vbi prima Religionis rudi-
menta sub magistro posuerint, ac vota nuncu-
parint, secundam ineant probationem: alium
animæ cultorem habeant, quò iniecta veræ pie-
tatis femina teneris mentibus altiùs inhæreant:
ac profundiores figant radices, ne illa dum pul-
lulant, vel dæmonis incurfus flabra conuellant,
vel deficiente humore deuotionis arefescant.
Huic ætati potissimum humani generis hostis
necit insidias, quam sicuti videt imbecilliorè,
ita suarum artium, ac fraudum putat magis ru-
dem, & deceptu faciliorem. Quocirca vigili
custode opus est; ne, quas scit diuino ori sapi-
dissimas esse fructuum primitias, fur nequissi-
mus deprædetur. Admoliuntur ideo patres il-
lius furori, ac nequitia, impedimenta consti-
tutionum, ac regularum septa, ne in iuuenum
animarum hortum de facili transfiliat, ac deua-
stet, quos pietatis fructus emiserint. Quas in
tria

9
tria præcipua capita partiemur, in quibus to-
tius regularis disciplina summa consistit, & ver-
titur cardo; in deuotionem scilicet, obedi-
entiam, & modestiam, quæ religiosum iuuenem
apprime decet, ne ab illo scopo longè aber-
ret, in quem addictus statuit collimare.

Cap. I. DE DEVOTIONE.

Sapienter admodum, & Apostolicis effa-
tis, & assertionibus Sanctorum Patrum
statutum est, vt in hoc spiritali ædificio
deuotionis imprimis solida fundamenta iacian-
tur, quo reliqua regularis disciplina firmior, ac
stabilior in sublime structura consurgat. Nihil
enim benè putatur incæptum, quod à vera ani-
mi pietate non exordimur; & quæcunque spiri-
tualis moles erigitur, facillè labefactatur, & la-
bat, ni deuotionis fundamento fulciatur. Cu-
randum igitur summopere non solum nouitijs,
sed etiam ijs, qui iam in nostra instituta iurarint
(vtrorsq; enim alloquimur in toto hoc libello,
quorum gratia institutus est) vt amoris omni-
bus ijs, quæ aditum huic præstantissimæ virtu-
ti præcludere possunt, deuotionem acquirant,
quæ nihil aliud est, quam illa promptitudo ani-
mi, qua strenuè, & diligenter sanctis actibus
inhæremus, pinguedinem videlicet animæ, spi-
ritus adipem, tutamentum Religionis: sine qua
deuolant bonæ cogitationes: honesta deside-
ria languescunt; inanes sermones malè custo-
dito

dito excidunt ori; delassant primo statim nisi virtutum actiones, aut eas noxius tepor, & tristitiæ languor inficiunt. Acquirent autem, si domitis omnino passionibus animi, & conuulsis radicitus priorum sensuum dumis, qui deuotionis sementem suffocant, mentem ad vera religiosæ pietatis semina excipienda præparabunt. Quod, quò difficilius, eò etiam arcius adnitendum, vt virtutum prima noxiosissima impedimenta tollantur. Arduum quidem est, hostes domi natos intestino, clandestino bello ad internecionem animæ vsque depugnantes domo exterminare, ex arce depellere, qua diutina possessione potiti sunt, dum adhuc seculo mererent adolescentes, & è seculi luxu in religiosæ vsque districtiōis scholam traduceres sed facile parient de profligato hoste victoriam, & domi pacatè soli domino cōquiescent, si se non suos esse, sed Christi meminerint; si, vel cum ira efferat ad rabiem, vel odium irritat ad vindictam, vel voluptas ticillat ad oblectationem, vel ad aliqua minus licita desideria cupiditas trahit; efferuescentes statim impetus animi, motus illos noxios, antequam perurgeant potentiores, compescent; & paruulos Babilonis allident ad petram: si denique ex animo totos moderandos, regendos præceptorum se dedent. Hoc actio, non dubitent, quin citò virtutem deuotionis acquirant. Quæ quo maiores in adolescentum nostrorum pectoribus amoris faces exsuscitet; hic aliqua ipsius comoda, præter ea communia, quæ quotidie nos-

tris ipsis oculis intuemur, & fructus vberiores attexam.

In primis eâ Ambrosius ordine primâ virtutis & fundamentum cæterarum vocauit, quam nobis libet perennem fontem omnium spiritualium bonorum nominare: cum quidquid boni religiosus animus possidet, ex illa proficiscatur. Interiori pace religiosum donat, qua illi mundana sordescunt, humane conticescunt curæ, nec vllæ vanæ sollicitudines pectus decoquunt; testante Gregorio; si nos virtus deuotionis in intimis afficit, omnis strepitus prauæ suggestiōnis obtutescit. Efficit quippe totum hominem expeditum, & alacrem, vt & animo, & corpore actus pios exercent; nullus labor, anxietas nulla, infestatio nulla est, quam non illa voluntatis alacritas, seu promptitudo depellat. Quam qui habet, etiâ si rudis, & nullius literaturæ, clarior tamè Dei oculis, & hominum enitet, quàm qui vento doctrinæ distentus tantummodo, solam habet, quam venditet sapientiam, non quas veræ pietatis, ac deuotionis exeret faces. Melius est enim inquit Bernardus deuotum in minoribus, quam indeuotum in maioribus professionibus inuenire. Emicat per se deuotio nullo auxilio doctrinæ, & adeo emicat, vt ipsius fulgor nullis velaminibus, aut inuolucris possit obuelari, quin appareat. & clarissimè aspectui omnium illuceat. Deuotio namque, auctore Cassiano, est feruor bonæ voluntatis, quem mens cohibere non valens certis manifestar indicijs, sed illum suavissimum deuotionis fructum

tum omnium plurimi æstimo: quòd bonorum operum aueritatem generet; & præter Deum, omnia fastidiat. Quare elaborent enixè, desudent adolefcètes in hac adipiscenda virtute, & quam sciunt cæterarum basim, & fundamentum, in spiritali ædificio, primam ponant; sic enim fiet, vt quæ deinceps superobruetur spiritalis domus, nullos casus extimescat: Sed iam ad ea, quæ deuotionem gignunt, ac alunt accedamus.

II. DE DIVINO OFFICIO.

Eorum omnium, quæ rudibus adhuc cœlestium rerum adolefcetum ingenijs pietatem erga Deum, & deuotionem inserunt, vel insitam amplificat, & alunt, principem arbitror, ac potissimam accuratam, diligentem, deuotam diuini officij recitationem. In ea enim Dei omnipotentia, bonitas, misericordia, beneficia erga genus humanum perspicuè conspiciuntur, ex quo quædam diuini amoris scintillæ in mentibus accenduntur, quæ inuicem deuotionis excitant ignes. Insuper Angelorum officium vsurpamus in terris, quo non terreno principi, sed cœlesti Regi, sed omnium rerum molitori, ac Imperatori summò obsequimur: quod Angelicum munus, vt deuotè diligenter, & accuratè obeant nostri Adolefcences hæc monita subiecimus.

In cubiculo quod intercurrit officium per se quisque

quisque præparabit: & mentem ante initium officij pia aliqua oratione, vel meditatione recolliget; cogitationum omnium vanarum tumultus abiget; & eleuata ad Deum mente, gratiarum pensum horarum ritè persoluendum postulabit, & ad quam attentissimè recitandum; quo eueniet, vt illum stuporem, ac desidiam, qua molestissimè afflictiuntur, vecordes, ac frigidi religiosi, deuitent. Ideo enim, inquit Bonauentura, tam desides, & tepidi sumus in diuino officio, quia ante non sumus in aliqua deuotione excitati, & ita, sicut intrauimus frigidi, eximus corde dissoluti.

Dato campanæ signo chorum adeundi, primum in aliquem locum conuenient, ex quo bini, seruato ordine antiquioris professionis modesti, silentes, compositi ad Ecclesiam abscedent, præceptore prius modico corporis flexu salutato. Chorum ingredienti, aspersa sibi signo crucis aqua benedicta, genuflectent, & si sunt in Altari accendendæ candelæ, id efficiant, qui illa hebdomada officium moderabuntur: bini autem singulis hebdomadis in orbem regent & inchoaturo ad nutum superioris officium hebdomadario, qui semper erit Sacerdos, Clericus, ad quem tunc Phonsaci, seu intonandi munus spectabit, in medio choro consistens inuitatorium, clara, clara, distincta voce recitabit, si quis autem tardius ad Chorum venerit, præceptori causam tarditatis patefaciet, si id ex desidia acciderit, illum magister acerbis verbis accipiet, præcipuè si id sapius face-

facere assueuerit. Ceteris patribus sedentibus, si qui erunt Sacerdotes nouitij, simul sedeant, caputque tegant; sed Clerici recti stent, donec à superiore, aut pro illo à Magistro sedendi licentiam acceperint, capite adaperto tamen, præterquam in hyeme, nam tunc licebit pileolo caput tegere. Curabunt etiam omnes, vt consona voce decantent; nec vno spiritu continenter versiculos psalmorum absoluent, sed ad duo puncta, suspensa ad momentum temporis voce, respirabunt; nec altera pars chori, nec dum finito alterius versiculo, suum incipiet subsequenter. Optimum etiam erit ad euagationem mentis prohibendam, si non memoriter officium, sed legendo pronuntiabunt. Errores terram deosculando genuflexi Clerici diluent, Sacerdotes verò manum, ipsa prius tacta terra, Quod si adeò vecordes fuerint, vt pluries errauerint, errorum culpam in medio genuflexi superiori fatebuntur, vel in triclinio ad præceptoris arbitrium.

In fine cuiuslibet psalmi ad Gloria Patri, & Hymnorum &c. modica, & graui capitis inclinatione, Individuam, & Sanctissimam Trinitatem venerabuntur; ad nomina itidem Iesus, & Mariæ capite flexo paululum nostræ salutis auctorem, & piissimam parentem adorabunt. In Inuitatorio ad, Venite adoremus, & ad, Te ergo quæsumus, ad Te Deum laudamus, terræ tenus genuflectant. sed ad, Iube domne benedicere, non ita profundè, sed palmum à terra altius, vti in vsu, & more positum viderint. In

om-

omnibus autem circa officium efficiet Magister vt demissis oculis modestiam, pietatem, ac deuotionem præferant.

Non digredientur è choro, nisi dato signo à superiore; quo accepto, deosculati prius simul omnes terram, eodem, quo venerant ordine, silentio, & modestia discedent.

Et quia sæpè euenit, vt Clerici ingrediantur, & egrediantur è Choro ad exercenda ecclesiastica ministeria, in ingressu chori Sanctissimo Sacramento prius facta genuflexione profunda, superiori etiam paulum genuflectent, & suum quisque locum adeat: è contra vero in discessu primum à superiore modica genuflexione egrediendi petita venia, deinde Sanctissimo Sacramento ad terram vsque submisso genu, ad sua munera abeant obeunda. Si verò non publica, sed propria causa è choro proficisci contigerit, præceptorum causam discessus aperiant, & obtenta licentia, Superiori dumtaxat, si aderit, eodem, quem præscripsimus modo, genuflectant, profundius autem Admodum Reuerendo Patri Generali.

III

DE ORATIONE.

VOcali quidem oratione, de qua hætenus nostris nouitijs præcepimus, Angelicis choris suum officium præripimus, & beataram mentium munera exercere gestimus; sed mentali naturam quodammodo diuinam induimus, & in eandem, vt ait Apostolus, ima-

Imaginem transformamur. Ea enim veluti in-
ternuntia Deum intimè alloquimur, ipsius, &
cœlestium rerum amore magis succendimur,
emollimur interius, tanti boni meditatione, &
ab omnibus rebus humanis auulsi supra nos ip-
sos, & omnia creata offerimur.

Ea anima nostra immortales petit amplexus,
dat suavia diuinis labris, & mutuò sibi reddita
deorat oscula, epulatur in illo aeterno conui-
vio; in illo dulcissimo summi parentis pectore
conquiescit. An non igitur tempus illud orãdi,
quo tantis bonis mens nostra completur Chri-
stiano auidissimè expectandù? an non auidius
religioso cœlestem in terris vitam profitenti? nō
ne exclamandum, o felix hora, o breuis mora
omni melle dulcior, omni cibo, ac potu sua-
uior, qua efficimur diuinæ naturæ participes?
Sed nostri instituti non est, hoc præstantissimū
religiosorum operum laudare; cum eorum men-
tes etiam, & corda, quæ tanta dulcedine dis-
fluunt, & tam pleno voluptatis torrente inebriã-
tur, haurire sciant sapidissimos latices, loqui
nesciant. Hortabimur tantummodo Nouitiorū
Magistrum, vt omnem det operam, quo Ora-
tioni virtutum omnium moralium nobilissimæ
quàm additissimi sint, quos regit Adolefcent-
tes; non solum, vt deuotionem augeant, quæ
mirè crescit hac in Deum mentis elevatione,
sed etiam vt illos minus suscepti pigeat institu-
ti, cum viderint humanas delicias, ad illas cœ-
lestes, omnino fatuas esse, ac veluti putidas ex-
puendas.

Cu-

Curabit igitur, vt Nouitijs statim suscepto no-
stræ Religionis habitu (nisi aliqua ex causa ef-
fet hoc in aliud tempus reiiciendum) in cubicu-
culo tres hebdomadas (spiritualibus exercitijs
torum se abdat, hoc tamen ordine, vt prima,
è cubiculo non egrediatur, aut saltem aliorum
viter aspectum: sed ibi in sancto recessu mentē
vsquequaque per seculi inuia vagantem Crea-
tori summo recolligat. Secunda, ad Ecclesiæ
ministeria admittat: tertia, etiam alijs dome-
sticis exercitijs; sed tamen tres illas hebdoma-
das integras neminem, præter præceptorem al-
loquatur. Quo tempore illum Magister inuisat,
soletur, forti, ac alacri animo iubeat esse, vt im-
pavidus Christi castra sequatur, aliquando cum
vitijs, cum passionibus animi, cum seculo, cum
dæmone certamen fortissimum initurus; arma
quæ ad huiusmodi pugnam idonea, sunt, medi-
tationum volumina Nouitio suppeditet. Quod
si maturiori ætate foret Nouitijs, illi sanctum
Bernardum de domo interiori, Dionysium de
quatuor nouissimis, aut id genus alios libros,
prout illi videbitur, tradat. Vtrique verò om-
nis alieni à rebus cœlestibus studij causam adi-
mat. Sciscitetur à Nouitio quæ nam illam toto
illo tempore dæmonis tentationes inuaserint,
qui vanarum cogitationum tumultus turbarint,
quæ seculi species fuerint mentis oculis obuer-
sata: ipseque Nouitijs, ad aliquem actum humi-
litaris exercendum, præceptori omnia genufle-
xus fidenter aperiat.

Quatuor horas prima hebdomada singulis
B diebus,

diebus, aut saltem tres per interualla mentali orationi vacabit humi prostratus, vel si id infirma corporis constitutio non patitur, aut imbecillæ vires non sufficiunt, stans oret, aut sedens ad exiguum temporis spatium. In omnibus autem Magister discreto, prudenti animo sit, ne imparia Nouitij viribus onera imponat, sed cuiusquæ constitutionem, fortitudinem, imbecillitatem diligenter rimetur. Secunda hebdomada, tres horas tantum, tertia, duas per singulos dies ad mentalem orationem incumbat. Cū verò Nouitius debeat per id temporis antea actæ vitæ peccata omnia confiteri, & cōscientiæ maculas ablueri, rationem illum docebit Magister examinandæ conscientiæ, & excutiendi rectè animæ interiora, libellosq; ad id ipsum facientes, & erudientes porriget. Suadebitq; vt vigilanter caueat, ne culparum etiam leuium illū quidam despectus obrepat, qui sensum doloris imminuat, si enim leuissimas quoque culpas nō horreat, numquam proficiet. Sed vel ipsius præceptoris pedibus prouolutus, vel alterius confessorij notæ prudentiæ, ac experientiæ ad Nouitij voluntatem, (vt effundat fidentius cor suū coram domino.) peccata omnia, præteritas culpas, inquinamenta seculi, & superioris temporis vel minima, dolore quàm poterit maximo, dereferetur. Finitis spiritualibus exercitijs in trichinio, cæteris ad mensam accumbentibus, pœnam aliquam, aut mortificationem genuflexus à superiore postulabit, pro ijs negligentijs, quas forte in præteritis exercitijs admiserit: ex quibus,

quos fructus acceperit, quos fecerit progressus, facile conijciat Magister ex ipsius silentio, modestia, ex grato in cubiculum recessu. Liberius deinde cum alijs Nouitijs versabitur, & omnia vna cum illis domestica munia obibit, vt mores familiæ, cum qua viuit, ediscat. Et si quotidie per horam est nostris patribus orationi mentali vacandum, vt in maioribus constitutionibus sancitum est; attamen quia non exercita virtus solet languescere, ne refrigeat ille spiritualis feruor, quo tribus illis exercitiorum hebdomadis nouitij nostri incaluerunt, quotannis hebdomadam debent eligere, ad quod foret deperditum reparandum.

Mirum enim est, quantum mens nostra lente scat, & retro ad deteriora labatur, nisi ad cœlum continuo nisu impellatur. Ideo rerum spiritualium Præfectus curabit, vt in singulos annos à Kalendis Octobris, vsque ad Domini nostri natale Nouitij nostri vnā vicissim hebdomadā huiusmodi spiritualibus exercitijs impendant: quo tempore silentium seruent, & si expedire videbitur, omnium consuetudine abstineant, sed in cubiculo cōmorentur, tātū Chori officijs intersint, videantq; vt ex tanta commoditate, qua reliquis curis vacui soli Deo famulatur, Religionis indulto, vberiores fructus accipiant, & adipe spiritus impingentur. Totius etiam anni præteriti errata, ac culpas vniuersas facta generali confessione detergant; quod, quò libentius faciant, & libentius crimina fateantur, ex patribus domus au-

B 2 dien.

diendis nostrorum confelsionibus destinatis, eligant, quem velint, cui ea in pœnitentē detur facultas, quæ ad salutem animæ, qua nihil carius, & antiquius, opus esse videbitur; sic corrigentur, emendabuntur errores, defectus in quos Nouitij totum annum lapsi fuerint negligentia, ac desidia. Tunc poterunt arctiori vinculo se se Deo instauratis denuo Religionis votis obstringere, vti nostra instituta adhortantur. Horum exercitiõrum fructus conspicietur, si se melius exterius composuerint, & in suis actionibus fuerint cautiore.

Per reliquum anni tempus horã singulis diebus mentali orationi nostri operam dabunt, quæ ob alia domestica impedimenta, ita diuidetur, vt mane mediam post statim absolutam primam meditationi impendant, alteram mediam ante cœnam, vel post, pro temporum varietate, prælectis duobus, aut tribus meditationum punctis: accedant autem omnes parati: quod idcirco interdum libellum aliquem deuotionem excitantem in cubiculo legant. Nouitijs, qui non desudabunt in studijs, illi orationis horæ, alterum insuper dimidum addetur, si libet præceptori, quò, si non in litteris, saltem in rerum spiritualium studio proficiant, & tantæ rei amore incendantur, si quem iuuerit longius orandi tempus infumere, tam pijs operati assequendi non illi cõmoditas deerit. Illud diui Augustini Nouitiorum mente nõ excidat, sicut ex carnalibus escis alitur caro, ita ex diuinis eloquijs, & orationibus interior ho-

mo nutritur, & pascitur. Ita se in orando aptabunt, vt si fieri possit scamao nõ inuitantur, nec itidem in excreãdo strepitum edant, ne aliorum orationem perturbent, immo si qua reumatis copia alicui ex pectore, vel capite flueret, is solus in cubiculo meditabitur. Aprior erit, & commodior ad meditandum locus paulum tenebricosus, ne vlla vana species oculos oberret, & ad aliquod creatum cogitandum alliciat; sed terrenarum in mente strepitu glẽte curarum, soli anima creatori suo vacet: clauduntur enim corporei oculi, vt mentis la rius referentur, & obtutu firmiori, & auctiori à nostris sensibus alienissima intueantur.

IV.

D E M I S S A.

Clerici nostri semel saltem in die Sacerdoti celebranti ministrabunt, nisi legitima causa fuerint impediti, cuius, si qua extiterit, præcepto rem admonebunt, qui ad quæcunque impedimenta tollenda, quominus sacrum ab omnibus audiatur, curabit, vt omnes simul sanctissimo sacrificio intersint, ipso, vel alio pro illo presente, vt modestè, sanctè, deuotè se gerant.

Similem omnino sacro seruiendi omnes rationem ediscant, vt in omnibus quidam communis zelus eniteat. Modum autem, & methodum Sacerdoti ministrandi hic præscribemus, quo illum omnes intelligant, & obseruent. Qui ab ædituo vocatus erit, si ipse in-

terfit, primum suum Magistrum adeat, à quo accepta benedictione sacrarium petat, ibique tādū silens, modestus, moretur, donec Sacerdos ad se sacris vestibus induendum accedet: vel alicui piæ lectioni, vel orationi genuflexus illud tempus impertiet. Cum venerit sacerdos, illi porriget paramenta, & ita diligenter induenti deseruiet, demissis oculis, nullos sermones ferens, vt illud solū spectet, quò sacerdos in Ecclesiam prodeat decenter ornatus, bene concinnus, politè compositus; Ab egrediente sacerdote ad altare genuflectens benedictionem petet, vel ad ianuam aspergetur ab ipso aqua benedicta. Numquam omnino in Ecclesia oculos curiosè circumferat, nec tantillū attollat, etiā si strepitus aliquis, aut rumor exaudiretur, sed dumtaxat suum munus sedulò, & diligenter exerceat. In vrceolis porrigendis eandem omnes rationem seruabunt, graui incessu, fixis in terram oculis, omni penitus affectatione, aut minus decore motu corporis ablegato. Respondeant omnes clara voce, distincta, non absona, non fracta, nec stridenti: nec extrema verba sacerdotis excipiant, sed finitis respondeant. Cū de cornu ad cornu Altaris est ministerij gratia progrediendum, ad medium altaris profundè genua flectant, si ibi fuerit Sanctissimum Sacramentum, vel fuerit hostia iam consecrata ad alia altaria caput graui quodam modo, exiguo corporis flexu solum inclinent. Ad sanctus, ad eleuationem hostiæ, & calicis, tertinnabulum pulsabunt, non celeri tinnitu, & ni-

mum

mum sonoro; sed quò ad deuotionem fidelium mentes expergeficiat, non alterationem perturbet; terram osculabuntur etiam, & quando in Credo illud pronuntiatur (& homo factus est) Nunquam stantes sacerdoti respondeant: minus ad (suscipiat Dominus) sed semper genuflexi, præcipuè cum benedictionem à sacerdote in fine Missæ suscipiunt. Si contigerit seculares sacrâ synaxim recipere mantile porrigant, & cyathum, ita vt non manum accipientis attingant; cereum verò non extinguant, nisi facta communione. Illud autem in primis cauendum erit nostris clericis, ne cuiuspiam curiosè vultum aspiciant, sed coniuuentibus oculis, tum domi, tum in Ecclesia suo semper munere fungantur, vt illa deuotio, quæ forsitan interius delitescit, foras etiam se prodât. Regresso in sacrarium sacerdote auxilientur ad exuendum, & dum vltimo recipiunt amiculum, etiam genuflexi à sacerdote benedictionem accipiāt, præter illam, quam in ipso ingressu sacrarij acceperint deinde in suum cubiculū redeāt, vel quòd esset ipsis mandatum munus efficiant. Si Sacerdotes Nouitij fuerint vocati ad celebrandum, tam digredientes, quam regredientes à Magistro petant benedictionem, & in omnibus colloquia cum secularibus, aut professis effugiant; ne spiritus calor quibuscunque sermonibus euanescat, notū enim est quantum de serueat charitatis æstus intempestiuis eloquijs.

²⁴
DE SACRAMENTORVM
frequentia.

ET si cuiusque Christiano æternam illam felicitatem suspiranti illud propositum esse debet omnino, vt ijs rebus frequenter vtatur, quarum ope tanti voti compos fieri possit; Religioso tamen sunt sapius ea frequentanda sacramenta, quorum auxilio, non solum se à demonis turatur insidijs, & contra nequitia re la se protegit, sed etiam se omnibus cœlestibus bonis infarcit; Augustissimum scilicet Sãctæ Eucharistiæ Sacramentũ, quo, veluti quodam nexu, & compage summo Creatori ad glutinatur, & in diuinam commigrat naturam. Nam, cum panis ille suauissimus, sit panis viuus, non, vt aliæ escæ in nostrum succum transit, & sanguinem, sed nos in seipsum conuertit, & mutat; deosque penè facit. Quo affectu igitur, qua cordis puritate, qua reuerentia, & pietate Religioso ad Sanctissimum Sacramentum ferri necesse est: quo efficimur diuinæ consortes naturæ? & delicijs illis cœlestibus viuètes maturius fruimur, quæ deuoto, ac pio Religioso destinantur in cœlis suo iam fato defuncto? sed hæc viderint Nouitij nostri in libellis, qui ad acuedã istius diuini cibi appetentiam leguntur. Hor tabimur eos tantũ, vt qui summi regis aulici futuri sunt, & in ipsius regia ipsis degendum viciniore famulatu; vt quàm mundissimi ad hoc sacramentum accedant: Mundabuntur autem,

si prius

si prius peccatorum sordibus penitentia sacramenti aquis ablutis, crimina omnia, & maculas etiam leuissimas expiabunt.

Ideirco, præter suum magistrum, cui Nouitij poterunt, si collibuerit, sua peccata confiteri, alium etiam ex Confessarijs Collegij habeant à superiore ad hoc ipsum deputatum, quo liberius possint animæ vlcera, pustulas peccatorum confitendo detegere. Sed antequam adeant Confessarium optime conscientiam excutiant, diligētissimo examine animæ interiora scrutentur, per tria communia cogitationum, verborum, operum capita, ac omisionum. Quod, quò frequentius fiet, eò postea accuratius, & melius; tunc verò enitantur recolendo peccata ex intimo sensu maximos doloris actus elicere, & firmissimum propositum de cætero ab omnibus abstinendi, quæ vel leuissimè Deum offendant.

Confiteantur autem Clerici nostri saltem singulis dominicis, & diebus festis, qui ab Ecclesia celebrantur, vel Ciuitate, & Loco in quibus degent: præter eos dies, qui ex instituto nostro sunt Congregationi solemnes, scilicet sextas ferias mensis Martij Quadragesimæ. Aduentus, & quattuor anni tempora. Si qui verò erit, qui tales in via domini progressus fecerit, vt sapius possit sanctissimam cõmunionem frequentare; ad aliorum exemplum, & incitamentum Magister sinat illum ad sacramentum accedere; quamquam in omnibus hortamur, vt communis ratio, & ordo seruetur.

Vita.

Vitabunt autem in confessione, scrupulos ingerere, eadē sapius iterando, & ne quicquam Confessario fastidium parere, quibus Magister, seu Confessarius ea adhibeant medicamenta, quæ sanādis, & tollēdis scrupulis opportuna videbuntur: Nemo suas tentationes, aut iniunctas pro peccatis pœnas alteri manifestet, nec de huiusmodi rebus inter se loquantur: Bini ad confiteudum abibunt, ea modestia, & silentio, quod tantæ conuenit rei.

Facta omnium confessione, cum dabitur cāpanula signum, omnes bini ad chorum procedent, silentio quāmaximo, & deuotione, & finita Missa, quam celebrabit superior, aut Magister, omnes simul iunctis manibus, demissis oculis, superpelliceo induiti singuli ante Altare progredientur, ibique quā deuotissimè sacrosanctum Christi Corpus sument. Si quis forte defuerit, sine licentia, (quæ vel à superiore, vel à Magistro danda erit, vel etiam à confessario) aliqua pœna mulctetur, & acriter arguatur: sed efficiat Magister, vt omnes simul diuinæ mensæ accumbant, supposito linTEAMINE, cui⁹ duo clerici hincinde extrema sustineāt. Finita communionē in chorum abscedent, ibiq; quartam horæ partem gratijs agendis impertient, deinde in sua cubicula regrediantur, subsequente eos præceptore, vt maiori modestia, & silentio procedant: in quibus tam diu libris spiritualibus legendis, aut orando morabuntur, donec ad recitandas horas campana vocentur, nec vlli Magister concedat

cedat sermocinari, nisi de rebus necessarijs, & breui admodum tempore; si qui ad sacro feruendum accersentur ab ædituo; prius adeant præceptorem vt ab illo benedictionem accipiant, vt supra diximus.

VI.

DE OBEDIENTIA.

Hanc Religionis nutricem, fidam custodem, & totius regularis disciplinæ magistrā ita colere debent Nouitij nostri, illi suam omnino voluntatem deuoueant, & ab ipsius pura dependeant, cum cultores suos mirificè illustret, & rebus humanis efficiat altiores: hac enim ipsi Deo magis placeamus, quam reliquis virtutibus moralibus; cum ijs, qui pro Deo præsidet perinde ac ipsius Dei vocibus pareamus, atque à diuina bonitate ob vnā hanc virtutem multa cœlestia munera mereamur, quæ reliquis non ita facile assequeremur. Ex hac conscientie securitas, tranquillitas animi; pax cordis, honestas vitæ, & omnia religiosi viti ornāmēta proficiscuntur. Hæc cæteras virtutes simul cōnexas perpetuo vinculo in religiosum animum iungit, & æterno fœdere custodit, & seruat. Hęc nequit falli, aut seduci in grauisima salutis causa; cum à Deo regatur, & quasi manu ducatur.

Quare tam excellentis virtutis studiosissimi sint Clerici nostri, ac libētī animo amplectantur; cum hac solum parata, reliquæ omnes veluti spō-

rē

re ipsa sequantur. erunt itaque ita ad obediendum alacres, & strenui, vt quocunque alio priuato opere post habito, citò primis iussibus superioris, aut præceptoris accurrant: & ad alia domestica exercitia, seu actiones, ad quas tintinabuli sonus accersit. Neque superiorum mandata fugillent, carpant, aut censoria nota præstringant; cuius errati deprahensi, penas luant, ac acerbè corrigantur; cum sincerissimo intuitu sint quæcunque superiorum, veluti ipsius Dei præcepta conspicienda. Seuerè autem animaduertatur in eum, qui obstinato animo imperia detrectauerit, & omnino, nulla interiecta mora inobedienciæ radices Magister euellat. Qui propterea Nouitios primæ probationis quotidie congregabit, vt eos obedienciæ faciat assuetos, & videat experiendo quantum in hac virtute profecerint; cum illis de rebus spiritualibus agat, percunctetur, quid didicerint sanctorum librorum lectione; quos fructus fecerint, quæ dubia in mentem venerint, sed ante hæc omnia ad res spirituales seriò tractandas aditum faciat lectio Thomæ de Kempis de imitatione Christi, Gersonis, Lucae Pinelli, aut id genus librorum, vt his auctoribus præeuntibus, in rerum cælestium cognitionem ducantur. In fine congregationis præceptor piam aliquam, & ardentem hortationem subnectet, qua eos ad fortiter perseverandum, & assequendas virtutes inflammet.

Semel saltem qualibet Hebdomada curet vt Nouitij, ab vltimo exordiando coram seipso

exteriorum culparum genuflexi veniam petat; & vnumquemque propriorum, ac peculiarium errorum admoneat; in eos præsertim acriter inuehatur, in quos sæpius ipsos corruere cognouerit; & in sua crimina quocunque modo excusantes. Hoc humilitatis studio eos frequenter exerceat, vt spiritus paulatim in mentes Adolescentum se insinuet. Nec ipsi superinfusos cælestium doctrinarum rores respiciant, sed auido ore imbibant, & se Christi discipulos, esse cognoscant; in quo mirificè, vsque ad mortem clarissima obedienciæ virtus enituit. Quare etiam, quæ fuerint pro ipsorum culpis iniunctæ penitentia, libentissimo, ac hilari animo patiantur, & expient errores, quos detestati sunt, eo modo, qui magis præceptor placuerit, & etiam si nulli extarent, & tamen arguerentur, nullorum à se culpam reijciant sed humiliter se eorum accusent, ac si eos admiserint; sed caueat Magister, ne iniuriosis nimium acerbis in reprehendèdo verbis vtatur, ne eos à religioso suscepto instituto deterreat, sed suauiter, miti, placida suauitate ad virtutes inuitet.

Curabunt omnes Nouitij vt præceptor suo quàm maxime fidant. quia teste Beato Laurentio Iustiniano, via spiritus, sine duce, senticola est, ac plena periculis. Nemo, inquit ille, indotus conuincere se ipsum credat errore, nullus ad pugnam inermis pergere, nec quisquam solus præsumat belli obtinere victoriam. Quare duce opus est, qui cordis intima noscat (ne quis dolus

dolus diaboli delirescat) quem reuereantur Nouitij, ac mirifice colant: si enim, quem subsequi debent præeuntem ducem, parui facient, non mediocris spiritualis ruina illis impendebit: decipitur facillime, addit idem diuus, atque spirituali ruinæ efficitur proximus, quisquis sui ducis laudabili extimatione priuatur. Quamobrem Nouitij vt erga Magistrum venerationem, & confidentiam alāt, illum sæpius adibunt, vt illum de suis rebus, cogitationibus secretis, informant, & quidquid cor, aut vexas, aut exhilarat, & versatur in mente, scrupulos, vagationes cordis, dæmonis impetus, cum magistro, veluti cum fidei, ac racito amico communicent; sic enim fiet, vt detecti morbi sanentur, qui alioquin occulti necem animæ maturarent, & dæmon latro furti compertus effugiat.

Vt vero liberius, & fidentius sui animi arcana, ac secreta retegant præceptori, ne quod animarum salutis impedimentum afferant, ipse se vel sigillo naturæ, vel confessionis obligabit, ea sibi credita quàm profundissimo silentio sepepire; Namque plus nimio eorum salutis interest, medicum spiritualem abditos intra viscera vitiorum, & prauarum inclinationum morbos, & affectus noxios cognoscere; vt ijs sanandis opportuna applicet medicamenta. Quod si tam salutare omnium malorum remedium quis frigidus Nouitius repelleret, auerfaretur, vel palā vellicaret indignabundus; huiusmodi præceptor Nouitium veluti alienæ pacis turbatorem puniat, eâ ratione, vt sui ipsum erroris pœniteat, non

non augeat indignationem; in quo magna prudentia, dexteritate, opus est, vt quæ difficilia sunt, & maximè displicent, quale est sua arcana, ex intimo corde refodere, fiant suauia, & vltro appetantur.

Hac occasione poterit Magister secretas mortificationes præcipere, quas nemo faciendas suscipiet præceptoris iniussu, vt humilitatis, & obedientiæ meritum consequatur.

Ceremonias, etiam, quæ in nostris Ecclesijs seruari solent, ediscent, Clerici nostri, vt rectè ijs muneribus defungi possint, quæ ipsis à superioribus mādabuntur. Ideo debet esse patrum aliquis, qui eos ceremonijs instituat, & monodiæ cantu, quem firmum vocant. Quibus in rebus summopere optamus; ita se gerere, vt nihil addi possit, vel reprehendi, eadem ab omnibus seruata ratione, ordine, methodo ministrandi, vt quoddam decus, & nitor exterius appareat, qui secularium mentes excitet ad pietatem, & deuotionem. Itaque vt diligentius in id incumbant, nec frustra, sermonibus habendis tempus terant Nouitij, dum cantu, & ceremonijs erudiuntur, Magister, semper aderit, itidē, cum missis solemnibus ministraturi sunt, efficiat magister, vt crepidas, non calceos aptent ad pedes: habent enim ad Altare calcei nescio quid subrustici, & agrestis, & crepidæ grauitatis, & decoris.

Si pueri forent in nostris Ecclesijs doctrina Christiana instituendi, Clerici nostri qui inter futuri essent ad superioris arbitrium, id pijsimum

mum munus obeant maxima cum charitate, diligētia, modestia, nullo verborum strepitu, aut fridulo clamore caput recte tibi reo librum Christianæ Doctrinæ in manu gestantes.

Quia cupimus, præter hæc pia exercitia, nostros Adolescentes studijs litterarum operam dare, & politioribus disciplinis imbui, elapso nouitiatus anno, illis se totos addicent, & serius desudent in litteris, sub eo præceptore, quem illis instituendis superiores adscribent, non neglectis tamē spiritualibus exercitijs, quæ cum suscepto habitu perdurabunt, ne litterarum studia pietatem animis, ac deuotionem imminuāt. Itaq; in duo ista exercitationū genera sic tempus partietur Magister, vt exculcto etiā spiritu, & deuotione nutrita, in studijs toti sint, & sedulo elaborent vt ij viri euadant, qui & Religionī; & sibi possint splendorem, & decus afferre, & Congregationi cum necessitas postularit inseruire.

Si qui Nouitius esset, qui primo probationis anno, aptus esset ad seueriora, & altiora litterarum studia, minimè id sinat superior, ne ea quæ ad spiritum spectant prætermittantur, & pietas negligatur, vt vsu sæpe compertum est; quare sufficet tantum, de ipsius doctrina, scientia, ingenio, periculum fecisse: cæterum nemo Nouitius etiam si optimæ ad litteras indolis, & illustrium animi dotium, ac insignis nobilitatis, sine speciali licentia Admodum R. P. Generalis vel studijs, vel professorum exercitationibus admittatur, ne quo tempore ad arctiorem viuendi

viuendi rationē dirigendus est ad laxiorem illi frena laxentur, & dum priuilegijs professorum studendo gaudet, spiritus, quod caput est, elanquescat nec eos fructus ferat, qui à litteris cum spiritu, & animi pietate connexis expectantur.

VII.

DE SILENTIO.

TAnti semper seruandi silentij studiū, ac diligentiā duxerunt Patres, qui de perfectione religiosa præcepta tradiderunt, vt scriptū etiā reliquerint solū sufficere ad regulare disciplinā collapsam restituendam, & vbi viguerit, feruorem etiam spiritus, & deuotionem nunquā posse frigescere. Et quidē iucundū visu est, & delectabile in religiosorum claustris, quæ tam multiplex, & varia, incolit multitudo, omnes ita in sua munera intentos, vel in cubiculis cælestium rerum contemplationi vacare, vel legendis, vel scribendis libris, vt nulli strepitus, exaudiantur, sed omnia ita sileant, ac si vacua habitatoribus essent conclauia: quod probatos viros, qui sacras religiosorum ædes ingrediuntur, quædam obiecta protinus sanctitatis species adeò detinet admirabundos, vt ex vno illo silentio optimam opinionem concipiant, cæterasquæ virtutes ibi vigere arbitrentur. Studebunt igitur Nouitij nostri, & adolescentes, vt quàm tenacissimè silentium obseruent, repri-mendoquæ sermone se exercent; decet enim quàm maximè iuuentutem linguæ moderario, verecundi scilicet & honesti animi non obscu-

C rum

rum argumentum ; iuuentutis vero speciosissimum decus Diuo Bernardo teste, silentium nimirum maximus est actus verecundiæ : præterquam quod etiam linguæ licentia procacem hominem arguit, silentium vero prudentem, & religiosum, vt asserit Apostolus, si quis putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, huius vana est religio. Quamobrem vt clericis nostris hac in re consulamus, huiusmodi documenta subiicimus.

Primum nõ elata voce recreationis horis inter se colloquuntur, sed leni, submissa, & modesta, & inter iocandum nullum immoderatum strepitum edant, non altercentur, aut plus nimio clamorem attollant. Quòd si aliqui erunt suapte natura nimium vocales, aut clamosi, magistri partes erunt eos, quotiès errauerint, reprehendere, & rixarum principia protinus remouere acri obiurgatione; auertetquè à Nouitijs diligentissimè clamorosos quoscunque strepitus, qui gliscente ira proficisci possint, quæ modestum, ac deuotum religiosum planè dedecet.

Tempus, quo nostris Clericis silentium seruandum volumus, erit à signo eundi cubitum vsquè ad mane; post finitam, recitato officio, orationem, quo tempore ad eò seuerè silendum sibi esse sciant, vt nemini liceat nisi urgenti de causa, & tunc quidem etiam breuiter, & submissa voce, loqui. Cum ætate à prandio post recreationem paulum quietis, & somni conceditur, dato silentij signo, vnusquisque in suum cubiculum secedat, ibiquè in sancto silentio, & recessu,

recessu, vel studio se dedat, vel quieti dormiendo; nullo autem pacto cubiculo egrediatur, aut quempiam audeat alloqui.

Loca verò quibus præcipuè silentium indicitur, ista esse intelligant, sacrarium, refectorium, capitulum, oratorium, ad quæ maximo semper silentio tum conuenient, tum abibunt. Neminè in his præter superiorem, aut magistrum alloquentur, ab iisdem interrogati, vel cum aliqua re indigètes opus fuerit ad superiorem, vel magistrum confugere.

Horam à prandio, & cæna, vel paulò secus recreando animo concedimus, qua mutuis colloquijs curas animi, & labores releuabunt, sed ea animi moderatione & charitate, vt neminè interim irrideant, illudant, caneant contentiones, & rixas, scurrilitate, vanisquè sermonibus minimè diffluent, deridiculo agnomine quempiam nec compellent; mutuo verò se honore, ac obseruantia complectentur; ab eoque pronomine, quod italico idiomate neglectum quandam personæ secum affert, scilicet T V in mutuis compellationibus abstinebunt.

Si quando honestus aliquis ludus concedetur à magistro, vel exercendo ingenio, vel corpori accommodatus, prompti, & alacres morem gerent, vacabuntque ludo, vt viuidiores, & vegetiores ad solitos labores, & curas redeant.

Nūquam bini, terni, vel quaterni seorsum ab alijs in alicuius cubiculum secedent; vel ita disuncti, vt aliorum aspectum vitent, aut consuetudinem; cauebunt ne priuatam aliquam sorda-

litem ineant inter se, huiusmodi enim secessio, & particularis amicitia est perspicuum argumentum animi singularitatem affectus: Et, quod caput est, arguit aliorum hos consuetudinem auersari, & æquali non omnes charitate complecti; quod sanctissimi viri, perniciosissimam tamquam pestem, à cœtibus religionum excludendum esse voluerunt.

Nemo epistolas ad quempiam exarabit, nisi prius à magistro facultatem impetrauerit, eademque legendas tradiderit, & sigillo Collegij obsignandas. Cæterum Magister non permitteret crebrioribus literis scribendis Nouitios tepus terere, ne spiritus circa secularia euagetur; Rarò, difficulter, & reluctans conscribendi literas facultatem concedet. Minus sine affines eorum inuisere, aut alloqui, præsertim si nobilitate, aut diuitijs præpolleant; sed per quam rarò; quod ubi concedet, ipse intererit colloquio, aut aliquis grauis, & prudens sacerdos spectabilis probitate. In colloquendis mulieribus, si quando contigerit, quam breuissimè semper se paucis expedient, defixis in terram oculis, spectabiliq; modestia eas alloquentur.

Præter diuinum officium, & ea studia literarum, in quibus non nihil se exercebunt Nouitij, Beatæ Mariæ Virginis officium quotidie recitabunt, cui se obnixè commendare, & totos deuouere meminerint, vt tantæ Virginis Deiparæ auxilio vires obtineant validiores ad sustinendum susceptę vitę onus, & ad labores perferendos alacri animo nostræ congregationis. Doctrinæ

pariter Christianæ libellum condiscant, vt parari sint, si iusserint superiores alios edocere.

Hæc facillè omnia, & alia etiam multo plura peragent, si amantes solitudinis, & silentij erunt, & otium in ipso sui cubiculi secessu euitabunt.

VIII.

DE CVLPIS DICENDIS.

Nostræ Congregationis instituta præcipiunt, vt Nouitij anno probationis, qualibet sexta feria, exteriores errores, quos inter hebdomadam commiserint, in triclinio genuflexi coram Superiore accusent. Hanc animi mortificandi, & humilitatis obtinendæ præclaram rationem finito anno, quando superiori, vel magistro visum fuerit, libenti animo prosequuntur.

Cæterum in secunda probatione, quæ quinque annos, aut diutius ad Patris Generalis arbitrium, à nuncupatis votis, durabit, huiusmodi mortificationis genere tanquam lege minime erunt obstricti; sed solum si libuerit superiori, aut Magistro; qui diligenti examine nouitorum progressus, virtutem, deuotionem, ætatem ponderabunt, antequam Nouitios secundam probationem ingressos ab ea lege culpas accusandi exoluant. Si quis Nouitius sacerdos fuerit, tum à magistri custodia, tum ab ea mortificatione petendæ veniæ, pronuntiatis religionis votis, liberetur, cum maturitas ætatis, & sacerdotalis dignitas satis per se sit, Patrum iudicio, ad spiritum, pietatem, deuotionem so-

lo probationis anno, menti ipsius infertendam; & ad Congregationis mores, ac instituta perdiscenda.

Omnes tam primæ, quàm secundæ probationis Nouitij, conuenient simul ad ea munia, quæ iusserit, & ad Congregationes, quas Magister indixerit. Nemo inter accusandos suos errores audeat temerè, procaciter, vel minus modestè, magistro reprehendenti respondere, aut mulsitare, aut submurmurando mutire; sed si voluerit se defendere, vel causam producere, vel excusationem afferre, quare obiectum crimine diluat, ut conceptam à magistro de se prauam opinionem auferat, prius dicendi sibi facultatem deposcat, deinde humilibus verbis suæ causæ patrocinetur: quamuis apud Deum, tum etiã apud hominis magis ille mereretur, si se criminis, nulla allata excusatione, faceret reum, & fontem haberi pateretur; ni tamen alicuius grauioris sceleris insimularetur, tunc enim licebit, vt suæ consulat famæ superiorem adire, & genuflexus apud eum veris rationibus sibi obiecta delicta expurgare. Accusatis erroribus antequam assurgant, terram semper exosculentur, eorum autem errorum veniã petent, in quos palam vel imbecillitate naturæ, vel iuuenili leuitate prolabantur, non secretiorum internæ conscientiæ. Magistri itaque munus erit huiusmodi rerû inscios Nouitios erudire, vt sciant quid sit ipsis agendum, quo risus occasionem subtrahat, quem facile excitaret quisquis in triclinio accusando errores, reticenda fateretur.

Nullus

Nullus alium infamet, aut falsi criminis deferat apud Superiorem, aut Magistrum, & mēdacij conuictus pœnas sceleri debitas luat.

Si quis graue aliquod cuiuspiã delictum cognouerit, memor præcepti euangelici secretò corrigat, & prudenter arguat, si nouerit futurum, vt respiscat, sin minus ipsum apud Superiorem accersat, & Magistrum, & illorum prudentiæ, relinquat opportunam medicinam adhibere, sed secreti cautione, crimen fratris detegent, vt criminis qualitas, locus, persona, aut tempus postulabit.

Norint autem omnes teneri, ad Congregationis candorem, decus, & innocentiam tuendam; atque adeo minimè, si quod viderint, aut nouerint crimen ab aliquo commissum, quod Congregationi dedecus afferre possit, silentio regant; non solum vt delinquentis consulant saluti, sed etiam ne callum obducant in peccando, quo difficilior reddatur emendatio, & ne aliquod detrimentum Congregationi nostræ ob fratris occultatum delictum immineat.

Facilius autè poterunt Nouitij Dæmonis laqueo declinare, si vitæ spiritualis duce, ac patronum Beatorum aliquem singulis mensibus eligent, qui eos ab humani generis hostis insidijs defendat.

Idcirco Magister quolibet mense schedulas singulas, in quibus Diuorum nomina, cum pia aliqua sententia sint scripta, sortitò ex vna extractas omnibus diuidet. & qui cuique Diuus obrigerit, sit illo mense tutor, & patronus, cui

40
se obnixè commendent Nouitij, & eam mortificationem à superiore postulant illo die, quàm scheda destinari.

IX.

DE SENSVM
exteriorum modestia.

Modestiae Virtus nulla satis oratione, pro ipsius nobilitate, & praestantia laudari potest, quae à sanctis etiam Patribus celebratur, ac quàm maximè commendatur. Et certè laudabilis externarum nostri corporis partium compositio vehementer afficit intuentis oculos, vt ex illa interioris animi compositionem facillè quisque introspiciat. Saeculares vero, qui in Religiosos viros praecipuè oculos intentos tenent, vno corporis praesertim habitu commouentur; si enim aliquem viderint liberiolem in loquendo, aut externa corporis compositio, aut gestu leuiolem, & laxiuiorem, exinde vel malè viuendi exemplum desumunt; vel contemptum quendam animo concipiunt illius Congregationis, cuius ille institutum profitetur, qui se exhibet incompositum, & inuerecundo habitu corporis contuendum. Nouitij igitur nostri, non satis existimènt ceteras vitutes acquisuisse, quae interius hominem Dei oculis compositum reddunt, nisi etiam exteriorem hominem, ita composuerint, iuxta sanctorum Patrum disciplinam, vt bonum sui odorem effundant, & saeculares, qui externam solum

41
solum aduibratione virtutis examinant, benè viuendi exemplar propositum habeant, & optimam concipiant de nostra Congregatione opinionem. Quapropter studebunt Nouitij; vt cum in alijs corporis motibus, tum verò praecipuè in oculorum intuitu moderando sint quàm diligentissimi, quos si curiosè, incautè huc illuc circumferent, prauam statim de se opinionem saecularium mentibus creant; procaz enim, aut parum modestus oculorum motus adeò deformat religiosum, vt saeculares ipsi, cum petulant, vel inuerecunda oculorum licentia, aut incuria, solidam virtutem, & Dei timorem haud posse coniungi arbitrentur. Oculos igitur quàm diligentissimè in se collectos retineant, viuidissimum scilicet sensum obstruent, non solum, ne vanas rerum species hauriant, quae cogant mentem à caelestibus abstractam, per terrena spectra euagari; sed etiam ne sibi vno illo inconsulto oculorum coiectu inuerecundi, & parum honesti animi notam inurant. Incredible verò è contra dictum est, quantum modestus oculorum flexus religiosum commendat, & honestet, vt prauos etiam interius latentes mores obuelet.

Cum simul remittendi animi gratia versabuntur Nouitij, cauebunt, ne cuiquam manus iniiciant, ne quenquam atrectent, ne se inticem impulsibus vrgeant, aut corpore impingant; nihil demum agant minus modestè, aut uerecundè.

Si aliquibus Nouitiorum, fuerit infirmorum cura demandata, Sanctissimum illud charitatis officium

⁴²
officium, quam modestissimè exerceant, & ca-
uebunt, ne religiosa moderationis terminos tra-
sgrediantur. Modestiaz non exiguum specimen
sua praebeant, si quando cum superioribus,
vel praecceptoribus agendum erit, deiectis oculis,
vultum verecundè component, licentiosè enim
faciem maioris intueri adolescentem, argumè-
tum est animi parum morigeri, & minus ad bo-
nam frugem compositi.

DE VESTIVM
modestia.

Nullus Nouitius cubiculo egrediatur,
qui non sit ita decenter indutus, ac si
in templum, vel in forum processurus
esset. Ad collum, & manus vestis non ita laxetur,
vt nudum collum, aut brachia conspicien-
da exhibeantur. Sordes omnino, vt etiam ni-
mia cõpositio, aut cultura in vestibus euitetur:
odores cũ primis, pastillos, & vnguenta prorsus
interdicta sciant, & fugienda religioso; nitens
enim cutis, inquit D. Hieronymus sordidum
ostendit animum. Indumenta igitur ita corpori
adaptabunt, vt religiosa modestia in vestitu,
non nitor, aut vanus cultus appareat.

In domo verrenda, vel ecclesia, aut alijs, vbi
manus operantur, exercendis, non ita vestem
attollant, aut cingulo tenus subducant, vt fe-
moralia videantur, quod idcirco Patres nostri
vestem talarem in anteriori parte consutam vs-

que

⁴³
que ad pedes esse voluerunt, vt hæc vestitus mo-
destia in nostræ Congregationis fratribus eni-
teret; cuius rei etiam admonendi sunt laici, ne
cum in publico aliquod opus exercent, vestem
cingulo innectant ita, vt femoralia detecta ex-
ponant contuenda.

Cum egrediuntur domo, si Nouitij erunt Sa-
cerdotes Biretum manu gestent, vel etiam ca-
pite, pro temporum varietate: Clerici verò tan-
tum galero caput regent. Cæterum eandem om-
nes vestiendi rationem seruabunt, & omnibus
similis prorsus sit habitus, & vestium forma. Hæc
enim vestimentorum vniformitas, maximo de-
cori, & ornamento Congregationi est, & com-
munitatis, ac fraternæ charitatis apertissimum
argumentum,

Ad mortificandos verò Nouitios in vestitu
Magister vestes illis interdum peruetustas, aut
resatas induendas dabit; quamuis novas, &
benè cultas parentes coemerint. Curabit itidè,
ne quidquam apud se Nouitij retineant proprii.
Sed omnia in communi vestiario seponantur,
notatis signo aliquo distincto cuiuscunque ve-
stibus, & rebus, vt si contingat aliquem è Con-
gregatione recedere, sua secum recipiat; At cla-
uem vestiarij aptiori Nouitiorum consignabit.

DE

DE MODESTIA

in cubiculo.

ET si vnusquisque nostrum suum peculiare cubiculum habeat, in eo sic tamen morari debet, ea compositione corporis, ac modestia, ac si ibidem plures adessent, & viderent multi cubiculi reclusas faciantem. In surgendo è cubili prius thoracem induat, tum immediatè vestè, quā indutus è strato descēdēs decētius alijs indumētis se cōuertiet. Cū iturus cubitum exiit, caueat, ne aliquam corporis partem denudet, quæ oculos posset offendere. Quocumque tempore cum indusio dormiet, nunquam etiam patente fenestra; deuiet quicquid sæculum potest subolere.

Nemo sine licentia alterius cubiculū adeat, aut ingredietur, nisi prius leuiter percusso manib⁹ hostio, & respōdeatur, ingredi. Quo tempore simul morabuntur, pateat hostium, & per quā breuiter locuti citissimè se expedient.

Horā silentij seruandi non nisi vrgenti necessitate facultatem alieni cubiculi adeundi Magister concedet; noctu verò nunquam, quæcunque occurrat causa: sed vnusquisque sua se continebit cella, vbi & pietatis, & literarum maiores faciet progressus; lumen in laterna clausum, inquit Thomas de Kempis, fulgorem suum retinet, & ardorem, extra verò posicum, leui flatu extinguitur, & tenebrescit.

Primum externum opus, quo mane exercebuntur

tur

eur Nouitij, erit cubiculum verrere toties in hebdomadam, quoties illius nitori, & munditiei sufficit: cubile sternere, omnia concinnare, ne quid intuitum ingredientis offendat. Vanæ prorsus imagines, pretiosiores tabellæ, specula, vasa cultiora, ea demum omnia, quæ prophani aliquid præferunt, interdicta sciant, vt omnia, quæ in cubiculo vel ad ornatum, vel ad necessitatem conceduntur, deuotionem, pietatem, modestiam habitantis ostendant.

Supellex cubiculi, quoad fieri poterit, sit omnibus eadem, vt nostra religioſa patitur paupertas: libros omnes, quibus vtuntur, & in cubiculo tenent, descriptos seorsim, elencho aliquo, habeant; & si fuerint eiusdem Collegij, in quò degunt, eorumdem descripta nomina superiori, aut bibliotechario tradant, vt si contingat collegium, aliò migrando, mutare, eosdem, quos acceperint libros, restituant.

Cùm in vita laboriosa aliquid interdum sit concedendum quietis, qua delassatæ vires reficiantur, alterno scilicet labore, & requie quod caret, durabile non est: dies vnus ad quietem; tantum clericis nostris concedatur, quo feriari liceat à matutinis horis noctu in choro cum alijs recitandis; plures verò interdum etiā poterit Magister concedere, si cuiuspiam labor, affecta corporis constitutio, vel necessitas postulabit; sed tamen cauebit, ne nimia indulgentia hac in re, psallentium in choro nimia sit infrequentia, & paucitas.

Vbi illucescente iam mane à somno surrexerint,

runt,

rint, statim adeant præceptorem, & ab ipso benedictionem recipiant, & deinceps diuinum officium persoluant, & mentali orationi vacent, à quibus rebus nunquam liceat cuiquam ferari; opportuno sed tempore recitabunt, ne nimium tarda munera maiestas diuina fastidiat.

Tempore Quadragesimæ, & Aduentus citius & maturius surgent è somno, ni aliter fieri necessitas compulerit, & charitas suaserit. Quo die somno indulturi sunt, clauem extrahent è sera, quam foris in ostij limine ponent, nec quisquam intus ianuam claudat, vt Magistro integrum sit, cum libuerit, cubiculum ingredi. Si verò locus, in quo seorsim degunt. Iuuenes cancello occludatur, nullæ cubiculorum sint claues, sed tantum cancelli, quam semper asseruabit vel Magister, vel is, qui Magistri vices gerit; & tunc grauissimo crimini dabitur cuiquam alterius cellam introire.

Infirmorum cubicula, vt quàm mundissima sint peruideat Magister; Qui vero eorum curam iussu præceptoris gerent, operam dabunt, vt infirmorum necessitati nihil desit; eorundem salutis quàm diligentissimè habebunt rationem; morositatem, & difficultatem quacumque inferuendo tolerant æquissimo animo. Medico primum, tum superiori, & infirmorum curatori obtemperent. Infirmos inuisendi gratia aduentibus, modestiæ charitatis, & sollicitudinis exemplum se præbeant. Nulli cœtus in cubiculo infirmi, aut plurium conuentus habeantur, ne verborum nimio strepitu, aut elatiori vocis

fono

sono officiât infirmo, sed si quem sermonem sereread ægroti solatium, morbiq; vim releuandam volent, voce sit quàm submissa.

Vespero dato signo eundi cubitum, extemplo oēs intermissis colloquijs, & ludis silentes, in cubiculum secedent ibique quartam horæ partem excutiendæ cōscientiæ, & diurnis culpis examinandis impendent, vel orando confument: deinde extinguent lucernam; quam an omnes extinxerint, magister, seu alius illius vice lustrando cubicula, sedulo videbit: Inobedientes puniat, præsertim si sæpius id commiserint: multa inobedientiæ hæc esto, pluries sine lumine cubitum eat.

XII.

D E M O D E S T I A

ad Mensam.

Quia interdum fieri solet, vt prætextu necessitatis, suæ aliquis studeat indulgere voluptati, vt omnis carnalis sensus fraudes deuitentur; nullus Clericorum nostrorum, alio ciborum genere vtatur, quàm quos communis mēsa exhibet comedēdos; nec singulares asseket, nisi vrgens necessitas impellat. Cum vero Magistro compertum fuerit euidentem esse necessitatem, certiorē faciet superiorem, qui curabit, vt necessitati, non voluptati seruiatur. Nemo alteri suos cibos donet, cum alimentorum pars æqua sit omnibus, & cuiusq; satis consultum necessitati.

Nemo

Nemo à ministris præter panem, & vinum, quidquam deposcat: Hæc vero si deficient, caveant, ne vrcei, aut cyathi percussione, popinarum more, aliquem è ministris ad deferendū accersat, sed nutu indigentia fratrem modeste admoneat. Quod si in secunda mensa, paulò essent, vt sæpe fit, negligentes ministri, licebit liberius sibi necessaria postulare, voce tamen submissiori, memor modestiæ, & silentij interprandendum, & cœnandum seruandi.

Studebunt omnes. vt ad primam mensam simul conueniant. Quod si iam recitata benedictione venient, mensæ non accumbant, quin prius superior annuat, ne alijs iam accumbentibus suo aduentu incommodent, sed secundam mensam expectent. Finita prima mensa nemo eorum, qui iam comederint, nisi ministerij gratia in triclinio moram faciat, in quo perfectissimum silentium erit seruandum.

Clerici Nouitij ad gratias agendas in chorum procedent; Laici verò ad sua quisque ministeria. Qui secundæ Mensæ interfuerint, poterunt iam refecti, cum illis collibuerit, à mensa recedere, & gratias voce tacita agere, nisi auderit superior, qui paulo post sit etiam ipse discessurus è mensa, tunc enim obseruantia ratio postulabit, vt ipsius abeundi signum expectent.

Ad primam mensam, aliqua nostratum constitutionum legentur. Deinde sanctorum Patrū volumen aliquod latinè compositum, postremò plus dimidio temporis prandij transacto liber

spi-

spiritualisitalici idiomatis. Vesperis ad cœnā prima lectio erit de sacra scriptura, cuius vno capite lectio (prætermisissis Cant. canticorum, & psalmis) lectionem vulgaris idiomatis libri lectio excipiat: Detecto autem capite, & recti in pedes stantes sacram scripturam legent.

In secunda mensa legetur aliquid illius libri italicis sermonis, quod fuerit lectum in prima. Nec ulterius progredien dum erit, ne materia interrumpatur, & continuus lectionis sensus intermittatur. Vesperis non erit, quod legatur secunda mensa, omnes enim primæ intererint.

Lectores erunt Clerici nostri quicumque, siue Nouitij, siue professi, vel etiā Sacerdotes Nouitij, qui omnes suis in orbem vicibus integrā hebdomadam legent. Qui lectori primæ immediate succedit, secunda mensa legat; vel illo absente, aut impedito, qui proximior est vicem illius subeat. Diligenti verò prælectione percurrent, quidquid lecturi sunt; legent autem clara voce, alta, atque distincta.

Cum inter errandum corrigentur, statim assurgant, & caput detegant; corriger autem superior, aut literarum præceptor: nam hic rerū spiritualium præfectus nihil aget, superioris iniussu, sed post mensam ipsos errorum, si non fuerint emendati, commonefaciet.

Ieiunij tempore poterit lector, præcipue si foret valde adolescens, panis frustulum vino madefactum, ante lectionem comedere, ne legendo vires deficiant, aut sensus hebetentur.

30
Si fuerint Sacerdotes Nouitij, etiam si ad superioris voluntatem in choro hebdomadarius officium regeret, nunquam tamen, nisi votis nuucupatis, mensam in triclinio benedicent.

Omnes autem clerici mensæ decenter accumbent, non inclinati, non mensæ, vel parieti adherentes, non ingredienti, aut egredientes aspicient; sed demissis oculis, neminem, vel à latere stantem, vel eius portionem contueantur spectabilis urbanitas, modestia, religiositas in ipsis effulgeat: minimè felibus blandiantur, aut quidquam aliud ridiculi agent: non sordes, & putamina in medium proiciant, sed ponent in lance. Nullus è mensa aliquod comestibile exportet, nisi fuerint fructus, quos in cella conseruet licitè, & detineat.

DE MODESTIA

in recreationibus.

XIII
Qualibet quinta feria ad mēsam lectione licebit feriari: quo die superior ex nostro instituto solet aliquid amplius ad comedendū apponere patribus, quò abundantius reficiantur corporis vires, & recreentur, & colloquendi etiam inter comedendū facultatē concedere. Sed Clerici nostri silentium, memores modestiæ, seruabunt, patribus colloquuntibus; Adolescentes enim decet coram senioribus filere, interrogantibus solum respondere.

A prandio, ut diximus in capite de silentio, Nouitij

31
Nouitij horam remissioni animi, & genio concedent; omnes simul; nisi magistro ob maximum discrimen ætatis, vel aliam ob causam, eos in classes diuidere opportunum videbitur. Commodum verò valdè esset, & perutile, aut latino sermone, si fieri possit, assuescerent, quò sibi latinum idioma longo vsu, & consuetudine promptum, & expeditum redderent, ac vernaculum.

Tempore Quadragesimæ, & Auentus mediam circiter horam spiritualibus colloquijs animum relaxabunt; vel Magister piam aliquam lectionem habeat, de qua diserendo, & quærendo inuicem illud temporis fructuosè consumēt. Hoc vero spiritualis exercitij vicem habebit, quando illa peragere tēporis angustia non permittent.

Si superior alium locum extra domum (qui tamen longè à secularibus sit remotus) ad recreandum animum concederet; ibi etiam omni modestia, amoto tumultu, & cursitatione versentur; Modestè se se recreantes gratias tacti Deo agant, qui tam proluxa in eos vtatur beneficentia, quod gratissimum Deo est, ut enim inquit D. Ambrosius, beneficiorum est retributio diuinorum, ut cum refecti fuerimus, bene nos confiteamur acceptos. Inter Clericos Nouitios primæ probationis professi sine speciali superioris licentia minimè aderunt.

Nulla prorsus ratione sinit Magister Clericos nostros mutua inuicem sibi munera conferre, & si ea res spirituales essent; minùs priuatas

52
secum inire amicitias, eas ubi conciliatas ad-
uerterit, statim omni studio dirimat; ne prin-
cipijs neglectis, factionis partibus aliquando
perniciosè in damnum Congregationis cedat.
Ira demum ubique se gerent clerici nostri, ut in
ecclesia deuotionem, in recreatione modestiã,
in obediendo alacritatem, in triclinio vrbanit-
tatem, coram maioribus natu uetecundiam præ
se ferant.

DE CONDITIONIBVS

Novitij.

XIV.
Holocauftum, quod in sacrificijs vete-
ris legis Deo totum altaris flãmæ ab-
sumebant, refert faciem seruandam
se totum Deo Novitij deuouentis; Nam sicuti
ex holocausto nullam sibi Sacerdos, nullam sa-
crificans partem vindicabat, sed ignis ad Dei
honorem totum adurebat, ita Novitius se totũ
Deo sic offerre debet, ut nihil reliqui sui vel
parentibus, vel amicis, vel sæculo, vel diuitijs
faciat, vel sibi etiam aliquid reseruet, sed totũ,
quantus quantus est, diuini amoris flammæ ab-
sumant: Nulla sædaturum macula esse debebat
illud holocaustum; non secus Novitius nullam
secum de sæculo maculam in Religionẽ debet
inuehere, sed omnibus maculis abstersis se pla-
nè purissimum holocaustum, & immaculatum
deuonebit, dicabitquè, siquidem cum Deus sit
purissimus, omnes, vel minimas labe ex-
horrescit. Et quia ex intentione bonitas finis
splen-

53
splendescit; illud animo tantum intendet No-
uitius, ut abdicato sæculo ordini Congrega-
tionis adscriptus se totum diuino obsequio
dedat, & mancipet seruituti; perfectionem, &
animæ salutem anhelet. In omnibus, inquit
Diuus Gregorius, nostris bonis operibus, quid
mente conceperimus esse nobis diligenter exa-
minandum, & videndum ne quid ijs misceatur
humani, sed omnia ad æternam salutem asse-
quendam dirigenda, Dæmon enim nititur in-
tentionem vitiando ita nostras operationes ob-
solefacere, ut eo sine frustrentur, cuius gratiã
instituantur.

Illaque præcipua, inter dolosas humani ge-
neris hostis tecnas, est; ut humanis oculis ali-
quid speciosum appareat, quod diuinis, vicia-
ta intentione, est valde deforme. Quod si No-
uitius habitum Religionis suscipiens aliud ani-
mo, quam suam salutem, & diuinum obsequiũ,
ac famulitiũ mediteretur, rectã ad suam perni-
ciam grassabitur; quamuis enim, qui hoc ani-
mo est comparatus, bene auspiceretur sum Reli-
giosæ perfectionis ingressum, sapiissimè tamen
vel ipso Religionis Tyrocinio deflestit, vel
progressu, virtutis opera, regularem disciplinã
oderit, tam seueram vitæ religiosæ rationem
fastidiet, quippe qui animo commoda vitæ hu-
manæ, non cœlestia bona, & perfectionem
virtutis, cum religioso ordini nomen daret, so-
lum meditareretur.

Interdum verò insidiosus hostis cum inten-
tionem peruertere non potest, socordia, & te-

piditatis cuniculos struit, in ipsa actione se quasi in itinere opponit, agit oscitantia; studet enim, ut segniter, & oscitanter adeo opus Dei peragatur, quò meritum operationis euanescat.

Domestica per sepe commoda, voluptates, delicias ob oculos ponit, & quidquid mundi contemptu oblectationis est omissum, offert menti; quibus hostis incursum ita Nouitius quatitur, ut in ipso itinere foedè corruat, & miserabilis seruili iterum præda euadat; cui nimirà nihil sit delectabilius futilibus de sæculo colloquijs; hoc sæpè cogitet, hoc interno sensu anhelet.

Denique si minus Dæmon intentionem potest pervertere, vel impedire progressus, vel opera labefactare, actionum fini, ac termino necit insidias, ibiquè properantem præstolatur, & quantò, inquit D. Gregorius, vel à Domo cordis, vel ab itinere operis longius recessisse se simulat, tantò ad decipiendum bonæ actionis terminum astutiùs expectat.

Necesse igitur est, ut Nouitius suam inreptionem & mentem oculatè exploret, qua religiosæ vitæ institutum amplectitur: suæ inuigilet accuratè salutis; Non hæc secum animo tacitus uoluat: ubi primum probationis annum absoluero laxior erit disciplina, exantlatis studiorum laboribus, non adeo seueris adstringar legibus; sacerdotio inauguratus, maiori colar obseruantia; non deerunt modi, & viæ, quibus meæ geram morem voluntati; Magistro, Lectori, vel concionatori declarato latior patebit campus

meo

meo in pluribus desiderio obsequendi; si vnquam Superior reuanciabor, mei tum pene iuris ero, & cæterorum mihi subdentur voluntates. Et si enim ipso Religionis ingressu mens fuerit recta, hisce tamen vanis cogitationibus, quibusdam veluti laqueis, irretietur, & omnes Religionis, quos pertulerit labores, incassum disperdet: Secum igitur hæc animo potius euoluat suo: Crucem Christo deferam præunte, qua Dæmones fugantur, infirmitates sanantur, debiles, & fracti roborantur, sordes criminum eluuntur; labor emollitur: Quæ non graue pondus, sed leue, sed delectabile, & animæ delictium videtur ijs, qui huius breuissimæ vitæ momentaneis pene laboribus æterna cæli præmia cupiunt mercari.

Recogitet se Religionis habitum induisse, nõ ut Deo suas fortunas, res, diuitias dicaret; sed corpus, ut illud quotidianis macerationibus menti subigeret; sed honores, & decus humanum, quo contemptui ab omnibus haberetur, sed vitam, ut totam diuino conseruaret seruitio; sed denique animum; & sensus, ut suam penitus abnegaret voluntatem, & gulam vilibus cibus, linguam silentio edomaret, & ea faceret, & pareretur, quæ se ad cælum eueherent.

Hoc Nouitij animo profus insideat, se assiduò contra præcipitem propriorum sensuum torrentem enixurum, se eorum aliquando obtemperaturum imperijs, qui domi suæ forsàn sibi paruissent, viliora se obiturum officia, quæ alacri, & prompto animo sunt obeunda. Si hac

D 4 mente,

mente, hoc animo compositus Religiosam vitam capessit, ut hæc omnia iustus efficiat, & eo se confirmet proposito, ut quæcunque aduersa, difficilia, & aspera, Dei, & suæ salutis causa sibi existimet toleranda; Age, quicumque ille sit Adolescens, Macte animo, & virtute, certamen cum Dæmone, cum sæculo, cum proprio sensu impavidè ineas, intrepidè decerta, certissimâ tibi victoriam pollicemur, atque haud dubio ominamur præfagio futurum ut præclarè emeritis Religionis stipendijs in cælo æterna corona laureatus triumphes.

Caterùm si religionem adeat, ut mundi molestias, domesticas curas, egestatem, & rerum humanarum difficultates declinet; sciat iste, se in Religione maiores curas, & acerbiores difficultates offensurum. Metet igitur eam intentionem, qua omnia bona opera inficiuntur; Si lumen, quod in te est, tenebræ sunt, ipse tenebræ quantæ erunt? Hoc est, si finis haud rectus erit, operationes ad finem minus rectæ erunt: lumen, inquit D. Augustinus, bonam intentionem mentis, qua operamur, tenebras autem ipsa opera appellat.

Postquam Nouitius suam animi deliberationem, & causam, qua Religiosus efficitur declarauerit; suæ ætatis etiam annos receaseat, morbos, si qui delitescunt, conditionem, studia, natalia detegat; an inter Clericos, vel laicos desideret cooptari. In his corporis vires, & robur requiritur, in illis acre ingenium, perspicax, viuendum, docile, idoneum ad disciplinas.

Deferet

Deferet præterea de bonis, & probatis moribus testimonia; in quo potissimum considerandum, an frequentauerit sanctissima sacramenta; an rerum spiritualium habeat aliquam cognitionem. Danda vltierus opera est, ut nostras constitutiones, regulas, viuendi rationem prænoscat; ut onus, quod est subiturus animo multo ante concipiat. Peruidendum ne aliquo corporis vitio sit deformis ita, ut vel risum excitet, vel commiserationem moueat; sacerdotè enim maximè dedecet in sacrosancto Missæ sacrificio corporis aliquam deformitatem.

Si potèntioris alicuius viri suffragio enixus aliquis moliri religionis sibi ingressum deprehendatur; difficilijus isti, & cautius aditus pateat Congregationi; potentiorum enim clientela tunc comparatur, cum aliquod later impedimentum.

Nostris porrò constitutionibus Religionis aditu prohibetur omnino, qui alterius Religionis habitum per quantulamcunque moram detulerint. Qui verò omnia requisita habuerint, & apti cognoscentur ad Religionis onera perferenda, non statim admittantur; sed per aliquod tempus experiantur Patres; an spiritus ex Deo sit, nec ne: Differendo enim, Diuo Gregorio teste, crescunt bona desideria, sin minus languescunt; & si adscribendi in ordinem nostrum desiderium magis efferuesceret; tum Adm. R. Patris Generalis iussu, ad conuentuale capitulum de eorum receptione referatur. Et quia nostra Congregatio paupertate premitur, qui admittetur, si per eorum fortunas licebit, pro alimētis

mentis anni probationis soluat. Cæterum ea omnia seruentur, quæ de Nouitijs sacrum Concilium Tridentinum præscribit.

DE NOVIORVM

Magistro.

Optarem equidem, si humanæ naturæ conditio pateretur, vt aliquis humanū fere prætergressus fastigiū, cœlestem in terris vitam ageret, nostris Nouitijs educandis, & imbuendæ iuuentutis eum virum præceptorem accersere, qui planè cœlestibus esset virtutibus adornatus.

Deposceret enim præstantissimum religiosæ perfectionis institutum, virum omnibus virtutibus insignem, & ijs animi dotibus conspicuū, quæ illum humana sorte nobiliorem indicarēt. Nam si regendis quibuscunque animalculis longè omnium præstantissimum hominem ductorē præficiamus; quid ni ad gubernandos, cœlestibusquæ virtutibus imbuendos, cœlestis homo, & humana nobilitate excelsior, & excellentiā præstantior esset aduocandus? Enim verò, si ijs præceptionibus informare debet adulescentes, quibus per viarum veluti compendia ducantur ad cœlum, & ijs virtutibus instruere, quibus præculi diuinis oculis placere possint, certè non solum omnium peritissimus, sed excellentissimus esse debet. Hinc sapientissimè magnus ille Basilus sensit, tum demum monasterium optimè se habere, cum Monacis præfici-

ficitur prudentior, & instituendæ virtutibus iuuentuti melior. Quamobrem in huiusmodi magistro eligendo, quàm occultatissimi erunt superiores nostri, ex qualibet enim mala alterius cuiuscunque officij administratione temporale aliquod damnum, quod facilè reparari possit impendet; ex mala verò iuuentutis educatione, spiritualis imminet ruina, & huiusmodi malum, quod vix vnquam queat profligari; latius quippe serpit, in posteros manat, totamq; Congregationem in perniciem trahit deplorandā, ac proprio occasu conuoluit.

Nouitijs itaque virtutibus informandis ijs erunt præficiendi, qui spectabilis vitæ, & probitatis inter nostros habentur.

Quia verò, vt dicebamus, isti planè diuini, ac cœlestes esse non possunt, & homines cum sint, aut humana prorsus dediscere nequeāt, & passionibus conuellerent, aut omnia possint hausisse prudentiæ præcepta, ideo, vt optimam iuuentutis in via Domini informandæ ineant institutionem, hæc monita iuuerit sabieuisse.

Nouitiōrū igitur Magister cum primis studebit se humiliter agnoscere, vt se ipsum diligenter excutiat, propriosquæ defectus exploret; cognitio enim sui ipsius maximè necessaria est aliorum curam gerenti. Nam cum alios corrigere debeat, à se ipso sunt prius ea omnia tollenda vitia, ac prorsus extirpanda, quorum voluerit alios coarguere, ne eadem sibi exprobrētur, illudquæ euangelicum dictum obijciatur, Quid vides festucam in oculo fratris tui, & trabem

trabem in oculo tuo non vides? Quin etiam Magistri præeuntis exempla magis ad virtutē impellunt, & ad suadendum sunt efficaciora. iuxta illud philosophi dictum: longum iter per verba; breue & efficax per exempla, homines quippe amplius oculis, quàm auribus credunt.

Ex hac sui ipsius cognitione duæ præcipuè virtutes emanabunt; Humilitas, & mansuetudo, in quibus totius huius officij summa consistit, & optima, ac prudens Iuuentutis institutio innititur.

Mansuetudine primum opus est iuuenū præceptoris, vt natiuos eorum defectus, prauas propensiones, & vitia naturæ æquiori animo sciat tolerare, eademquæ paulatim cum ætate crescentia, maxima comitate, & prudentia norit refecare, non agresti modo, aut violento cum illis ager; magis enim exasperantur Iuuenū animi sæpè, tantum abest, vt emendentur, seueram adeo, ac rigidam disciplinam perosi; Quin non satis fiderent præceptoris iuuenili adhuc sensu vigente, & sæculi reliquijs, quæ tenacius adhæserunt, obnitentibus.

Interdum erit illorum erroribus conuiuendū dissimulandæ sæpè iuueniles leuitates: maxima dexterritate, & prudentia opus erit, vt sciat comitate seueritatem condire, ne acerbitas seueritatis lenimen superet comitatis, & plagam faciat ampliozem; quæ aliquando placidis est lenienda verbis, aliquando acri reprehensione vt cunque sananda.

Detegendus verò erit Adolescenti suis moribus,

bus, vt suismet oculis videat, quàm multis egeat medicamentis, quibus ab animi illa infirmitate conualescat.

Benignus, & facilis sit Magister, & moribus, & natura, vt si aliquando Iuuenum irritantibus erroribus, acruis, & vehementius sit in illos inuehendum, se tamen semper ab ira profus alienum ostendat, & ab omni animi passione, quæ suspectum eum reddat minus bene propenso erga illos esse animo: atque ita arguat, & corripiat, vt ipsorum se causa id facere planè compertum habeant.

Mansuetudinem individua veluti comes sequitur humilitas, quæ in Nouitiorum Magistro adeò debet effulgere, vt nihil in alijs virtutibus se profecisse putet, si hæc sola desit, & aliàs minus splendescere, nisi Humilitatis ornamentum adscuerint. Minimè suæ tantum prudentiæ, aut doctrinæ confidat; nam sæpè experientia compertum est, viros alioquin doctissimos, maximæ prudentiæ, atque solertiæ, instituendis Adolescentibus in ijs, quæ sunt pietatis, & spiritus, nihil, aut parum admodum profecisse, virtute Humilitatis absente; alios verò minoris scientiæ, & doctrinæ, sed Humilitatis ornamento præstantiores in Iuuentutis educatione ista, quæ ad pietatem, & spiritualem profectum promouet, vberimos fructus attulisse: Apertissimum scilicet argumentum, hoc esse Dei, non humanæ prudentiæ, ac sapientiæ opus, qui humilibus adstat, & superbis resistit.

Cum

Cum Saul Afinas quærens, se de tribu, & domo minima minimum Prophetæ Samueli declarasset, tum commodum Rex Israeliticæ gentis inauguratus, & sacrosancto est oleo inunctus; haud secus Magistrum Deus illuminabit, & ad informandam Iuuentutem efficiet prudentiorẽ, si de se humiliter senserit.

Charitate etiam erga Deum, & proximũ præferueat Magister Nouitiorum; se diuini honoris zelo, quàm maximè perurgeri demõstret; se omnibus æquè comem, benignum, clementem præbeat, æquè omnes, quos pietate, & virtute informat Adolescentes, complectatur, & qui Patris spiritualis personam gerit, rerum spiritualium studeat thesauros etiam cumulare, cœlestesquè opes adaugere, quas discipulis abunde ex æquo ardens charitate impartiat, vt eorũ ratio postulabit, siue auxilio spirituali opus fuerit, siue consilio aliquo salutari. Quapropter eos quotidie Deo enixe commendabit, diuina eorundem necessitatibus occurrendi auxilia implorabit, Sancti Iob imitatus exemplum, ne fortè peccauerint filij mei. Quod si alicuius contumacia, & procacitate animaduertet, charitatem erga illum suo in corde deseruescere, aut amorem imminui, opem statim diuinã imploret, ne odium Charitatem pellat; pro illo preces effundat, eritque paratus infirmitati cõmiserari; errorem condonabit, etsi exteriùs indignationem, & iram simularet, vt vel criminis admoneat, vel à contumacia deterreat.

Curet

Curet etiam quàm maximè, ne alicuius spectabiles mores, præclaræque animi dotes, aut nobilis, ingenuaque indoles, pectori, ad eum magis amandum, quàm alios, amoris faces accendant, aut peculiari in hunc magis affectu propendat, si verò in aliquem ob egregias virtutes propensiori se animo esse cognosceret, ne suam illam propensionem vel tantillum patefaciat, valdè hoc enim suo muneri rectè perfungendo obesset: Personarũ quippe discretio plurima inferre solet damna, tranquillitatem perturbat animorum, rumores, ac tumultus suscitatur, obmurmurationibus ansam præbet, & prauas gignit aliorum mentibus suspitiones. Enascentem igitur hunc priuatum iu aliquem amorem, & propensionem statim opprimat, & penitus confodiat.

Proinde æquitatem in diuidendis muneribus aut officijs seruet, & ita indifferens sit Nouitiorum rebus procurandis, vt quocunque tempore paratus sit, siue Deo, siue hominibus sui perfuncti muneris rationem reddere. Peruidebit idcirco sedulo, quod officium cuique conueniat, quodnam aptius munus: Crebro Nouitiorum regulas recolat, sæpè instituta recurrit, vt si aduerterit aliquid Adolescentes offendere, ac præcepta violare, sciat opportunè occurrendo præstantissima adhibere medicamenta, nec vllum sinat præceptum negligi.

Præceptum iudicium, ac consilium cohibeat, ne celerius, quàm oporteat proponendo, aut deliberando, facti postea illum pœniteat.

Si

Si naturali aliquo se vitio laborare compere-
rit, studeat illud quantum poterit emendare,
vel alia virtute compensare, aut ita obtegere,
ne prodat, & in actū erumpat. Si quando apud
superiorem Adolescentum errores deferre ne-
cesse fuerit, non amplificet, vel imminuat cul-
pam, sed candido, sinceroque animo factum e-
narret; nihil autem detegeret, quod ipsius fidei
fuerit secretò concreditum.

Atqui Prudentiam eam in Nouitiorum Ma-
gistro requirimus, quæ possit esse, quàm maxi-
ma: Hæc enim illum manu ducit; actiones di-
rigit; animi passiones compescit; Ex hac opti-
mum Iuuentutis regimen, institutio, & aliorum
moderatio pendet: Quæ si quisquam destitua-
tur, incredibile dictu est, quàm transuersum ra-
piatur, in eos labatur errores, qui vel à malè
sano homine essent metuendi.

Quàm prudens enim, quàm solidi animi, &
multæ experientiæ, debet esse ille, qui subditus
cum sit alijs imperat inæqualibus ætate, varijs
ingenij, diuersa naturæ, & qui plerunque opti-
mam, & Religiosam disciplinam difficulter am-
plectantur.

Quare vt diuersitas erit ingeniorum, ita di-
uersam adhibebit moderandi rationem; Ado-
lescentulos admoneat susceptum habitum ma-
turitatem quandam animi, & seueritatem mo-
rum secum afferre, eosque supra ætatem euehe-
re, proinde superandam esse iuuentutem mori-
bus seuerioribus, dedecere multa religiosum
virum, quæ secularibus honestè conceduntur;

dimit-

dimittendos esse pueriles ludos, grauemque; ac
probatam vitilem personam induendam.

Quia verò iuuenilis calor difficulter potest
deseruescere, eos externo aliquo opere, sed exi-
gui laboris, exercendo, occupabit, vt sit ali-
quid, in quo ætatis ardorē exinguant. Vbi ali-
quando ab oratione, aut lectione, aut spirituali-
bus exercitijs, iuuenilis quidam torpor, aut aliarum
rerum appetitus remorabitur, ijs suadeat, vt si-
bi fidant, intima cordis aperiant, huiusmodi
segnitiam patefaciant, vt principijs obstet.
Quod vt facilius consequatur, non nihil indul-
gentius cum illis agat; honestæque alicui peti-
tioni morem geret; & sic paulatim ad aliquam
mortificationem eligendâ illos disponet: nihil
verò sinat agere citra obedientiam, quam ad-
monebit esse diuinis oculis acceptissimâ, quæ
omnes religiosi viri actiones Deo gratas effi-
ciat, & meritorias, quâquâ in natura necessita-
tibus sit illis indulgendum, distante Aposto-
lo, siue ergo manducatis, siue bibitis, siue aliud
quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.

Quos viderit grandioris ætatis ita tractet, vt
omnia eorum intima rimetur, & ponderetur scru-
retur, quò spiritu ad religionem inducatur, quod
ex eorum simplicitate, confidentia facile cogno-
scet. Iubeat eos interdum aliquid difficile fa-
ctū exequi; Horretur, vt presenti animo sint, &
Dæmonis tentationibus strenuè oblucentur,
nec agrè ferant, si palam de eorum defectibus
arguantur. Hæc enim ætas solet esse viuidior, &
iracundior, subitissq; animi motibus efferuescere,

E ob

ob malum sæculi habitum; qui eorum moribus inoleuit, quem partim castigando, partim adhortationibus conabitur prorsus abolere.

Alios verò, vel ætate matura graues, aut litteris, & officio insignes alia ratione reget, quos in duo genera distribuimus: aut enim res spirituales callebant; aut erunt earundem prorsus ignari.

Si tantum erūt doctrina conspicui, & scientia ornati, sed promptæ, alacris voluntatis ad nostram vitæ rationem suscipiendam; eos omnino prohibeat, vel legendo, vel disputando ostentare doctrinam, & ab omni munere amoueat, in quo possint suam scientiam patefacere: quo nihil est rebus pietatis, & spiritus perniciosius, qui enim ita sunt affecti umbratilem tantum extrinsecò habitu religiosi viri faciem reterunt, cæterum nihil veri religiosi habent: Authoritate enim ob doctrinæ, qua polleat, excellentiam, ea sibi licita esse existimant, quæ magnam tum creant in rebus spiritualibus oscitantiam, atque segnitiam, tum verò maximè religiosum virum Christi imitationem profitentem dedecet.

Hoc nequissimo consilio plane vsus humani generis hostem, vt primam illam absolutam, perfectamque Diui Francisci religiosam disciplinam, remitteret, illius cultissimi ordinis historiarum testantur; rarus nimirum est fore, si huiusmodi viri docti vento scientiæ inflati in eos ordines adscriberentur; vt ab illa seuera disciplina desisterent, & à suis institutoribus degenerarent. Quapropter vbi semel istorum do-

ctrinæ,

ctrinæ, & scientiæ Patres experimentum fecerint, & planè cognouerint quantum emineant, crebris eos mortificationibus tētabūt; humillima videlicet, & vilia quæque ministeria imponent; silentium illis opportunè indicent; in spiritualibus collationibus iubeat Magister eos de rebus propositis aliquid edisserere; ex eo enim, facile conficiet, quantum in via Domini profecerint, vel retrocesserint; Istorum siquidem sermo, & ratiocinatio semper erit artificio quodam exulta, composita, limata; subtilibus è theoricis petitis argumentis concinnata: omnem verò dabit operam Magister, vt practicam doctrinam, moralem tantum afferant.

Si verò cum doctrina summam etiam pietatē habuerint coniunctam, & singularem morum probitatem; nullo pacto permittat superior eos professorum munia obire, nisi expressam facultatem Admodum Reuer. Præpositus Generalis concefferit; Inuadet enim paulatim eorum animum quædam titillatio, sibi quæ ad blandientur, perinde ac si ad alios regendos fuerint à Deo accersiti in Congregationem, non vt regerentur: Hi semper noui aliquid inducent eodem spiritu suggerente. Opportuna igitur hos adiuuandi ratio hæc erit; maxima diligentia peruidere, vt feruorem illum spiritus cum perfecta voluntatis coniungant abnegatione; & denuo parvuli enadant, amoto penitus fastoso illo doctrinæ tumore, & sui existimatione.

E 2 Curabit

Curabit Magister, vt istos sæpe mortificando; alijs præbeat mortificationis exemplar; offeret occasionem augendi spiritus feruorem, & constabiliendi eam practicè virtutē, quàm doctrinæ præceptis hauserint. Denitabit uerò Magister oēs prorsus cum istis disputandi occasiones, omnemquē aditum ostentandæ doctrinæ intercludet, sæpe enim isti huiusmodi motibus excitantur; atque adeo, quamuis non leuiter esset in disciplinis Nouitiorum Magister versatus, declinet omnes cum illis disputationū cōgressus. Nam huiusmodi disputationes Dæmonis quandoquē dolo excitantur, vt superioris, vel contemptum in istorum animis creet, vel saltem obseruantiam imminuat; suaptè enim natura suo quiquē ingenio, sententiæquē arridet, & suam magni æstimat opinionem. Deniquē cum illis veluti cum Nouitijs agatur, qui sunt rebus spiritualibus instruendi, & identidem mortificandi; non sæculi rebus, aut doctrinis exercendi. Compescat igitur, quantum poterit hos ingentes spiritus scientijs tumidos; sed ea ratione, quam tempus, occasio, & prudentia dicat.

Iam uerò in omni rerum difficultate Nouitiorum Magister ad orationem, tamquam ad præsentissimum omnium malorum remedium, confugiet; ea enim regetur, & veluti collirio, oculorum lippitudo sanabitur, vt prudentius, quæ agenda sunt possit prospicere. Hallucinatur enim sæpè, qui sua tantum nititur prudentia, & experientia rerum, qui uerò sibi minime

fidens,

fidens; urgente necessitate, diuinum oratione auxilium implorat; cœlestes haurit affatus, quibus mens ad actiones dirigendas diuino lumine illustratur: nullum autem est tempus, nulla adeo exigua necessitas, in qua orationis ope non indigeamus.

Quod est tempus ait Pontifex Celestinus, in quo orationis auxilio non indigemus? Quare cum viderit Magister se aliqua premi rerum difficultate, in Deo spem omnem ponat, instet, vt ait Apostolus, obsecrationibus nocte, diequē, & orationibus Deum.

Atque vt alijs sciat rectam pietatis, & spiritus augendi rationem aperire, & ad cœlum viam commonstrare; eorum peritissimus esse debet quæ libri spirituales docent.

Primum igitur necesse erit diligenti lectione Diuum Basilium percurrere, Meditationes, cōfessiones, & maiorem partem operum Diui Augustini perlustrasse; libros Morales Diui Gregorij, Diuum Bernardum, opuscula D. Bonauenturæ, Vgonem de sancto Victore, Beatum Laurentium Iustinianum, Sanctum Effrem, Blossiū, Calsianum, Climacum, Landulphum de vita Christi, Thomam de Kempis; Gersonem, Dionisium Cartusianum, & huiusmodi libros spirituales legerit; ex libris uero italico sermone conscriptis, Granatam, Auilam; Arias, Diuæ Catherinæ Senensis opera, & Sanctæ Theresiæ, Rodriquez de spiritualibus exercitijs, Platum de bono statu Religiosi, Vitas Sanctorum Patrū, quibus suam, Nouitiorumquē vitam cōformet,

& quoniã plura sunt de rebus spiritualibus volumina, quàm quæ hominis ætas legere possit, idcirco meliora, & vtiliora seliget; ijsquè vtratur ad Nouitios pietate, probitate, & religiosa perfectione imbuendos.

Hæc assidua orationis, & lectionis exercitia mirificè Magistrum adiuuabunt, ac illustrabunt mentem, vt affectuum, & spirituum varietatè internoscant, & sciat quò se gerere debeat in singulis seorsim examinandis, ac solandis cù aliqua tentatione afficiantur, quod frequentissimè euenire solet. Atque, cù Magni Nouitiorum salutis interfit, & recti regiminis ratio postulet, tollere quid quid pacè queat perturbare, & mutæ Charitatis vinculum dissoluere; loquaces linguas quorundam, & delatrices, discordiæ semina intet fratres ferentes compescat.

Hoc maximè inuigilabit animo, ne inter Adolescentes vlli sermones habeantur, quàm qui ad pietatem, & virtutem conferant, vt quæcunque rixandi, & detrahendi tollatur occasio, neue importunis, ac inanibus eloquijs spiritus elãguelcat, quem pij sermones, & sanctum silentiũ accenderent.

At enim vt facilius, quo pede claudicent, quonè affecti sint animo Adolescentes dignoscant Magister, alicuius Patris notæ probitatis, & grauitatis opera utetur, qui per speciem Magistri feueritatis arguendæ, & de illius nimio rigore cum Iuvene conquerendi ab illo intimi animi sensum extorqueat, vt illius affectus, spiritus, deuotio, & animi propensio perspicue cogno-

cognoscatur. Cæterùm hac in re, vt maxima prudentia opus est, & matura consideratione, ita Magister nihil temerè agat, & exploratis internis Adolescentis arcanis, ea ratione morbo occurret, quam distabit prudentia; & necessitas postulabit.

Quoddam tormenti genus, vt aiunt, est mensa, in qua vino, & cibis animus factus hilarior, secretiora imprudens, & nolens consilia detegit, & intimas, naturæ aperit propensiones.

Idcirco in recreationibus præcipuè, quæ fiunt extra Collegium ex cuiusque gestis, actionibus, hilaritate, leuitate, modestia optimè exploret, quò inclinent Adolescentum animi, & libentiùs ferantur, eorum qualitates; mores, propensiones notet: & vbi aduerterit aliquid corrigendũ in aliud tempus opportunũ correctionem reijciat, (nisi rei grauitas præsens remedium exigeret,) atque ita clementer, & benignè enascenti morbo medeatur, cum ipsi culpas ex more accusabunt suas, aut in sacello eodem vesperi coarguat, quid quid indecenter factũ viderit.

Non sinat alterum alterius causæ patrocinari, aut multò minùs aliquem ex Patribus; hoc enim priuata amicitia, secretæque familiaritatis indicium est, quod quandam in animis adolescentum generat audaciam, & maximè Preceptoris imminuit auctoritatem.

Quod si cõtingeret, vt intima huiusmodi familiaritas inter Patrem, & clericorum aliquem iniretur; statim Magister eam deferat ad superiorem, qui omni conatu tales amicitias dirigi-

mat, & perniciosissime rei supprimat principia.

Enitetur verò Magister, vt inter Adoleſcentes honeſta aliqua æmulatio exciterur, qua vehementius ad virtutem incendantur, quod enim ipſa Virtutis ſpecies & uenueſtas, aut ſuperioris adhortationes, aut Præceptoris monita non poſſunt, æmulatio plerunque conſequitur.

Caueat quàm diligentiffimè poterit, ne quid mali de ſe, vel imaginâtes, ſuſpicetur; proinde quemq; coram omnibus alloquatur, aut audiatur; & ita omnibus ſe gerat actionibus, vt imprudentiæ argui non poſſit. Libenter audiat ſuperiorum documenta, & conſilia æquo animo complectatur; eorum ſiquidem conſilio, & voluntati ſi, veluti diuinæ, obſequetur, nequaquam fallere vnquam, vel offender; contra verò ſi ſua tantum nititur prudentia ſapiffimè prolabetur.

Quæſcunque ſuas actiones ita ponderabit, ac diriget, vt à nemine poſſit reprehendi: cauiffimus ſcilicet ſit in omnibus, & ſuſpenſo, quod aiunt, pede incedat: Numquam iratus, quempiam aut arguat, aut corripiat; ſi tamè reſulerit, crimen diſſerendo amplificet, & grauiori urgeat reprehentione, qua non ſe ira commoueri, ſed ipſius, quem reprehendit ſalutis cauſa, & communis commodi zelo præferet neceſſitate ſe compulſum corripere, vt deinceps hujuſmodi culpas ſtudioſiſſimè declinet: Hac ratione adoleſcentes delicta cognoſcent ſua, & æquiori animo multâ ſubibunt. Nunquam leuioreſ errores ſeueriori pœna caſtiget, nam facile à ſe adoleſcentum animos ita abalienabit, vt ipſius

ipſius agraſtem inclementiam perofi, reſpuant poſtea, quam adhibebit medicinam. Sunt plerique tantæ dexteritatis, & prudentiæ, vt dum pœnam augent, maiorem etiam erga ſe amorè concilient, & dum acrius inuehantur in adoleſcentes, maiori ab ipſis obſeruantia colantur. Alij verò contrâ, ſiue agraſti natura, ſiue rerum imperitia, ita difficiles, & moroſi ſunt, vt omnes eorum actiones, verba, reprehentiones etiam leues Adoleſcentes exhorreſcant.

Quamobrem ſit omnibus benignus, clemens, facilis, vrbanus, non ſolum quò ſibi magis fidat adoleſcentes, ſed etiam, vt maiorem deferant honorem, cuius parens, & nutritrix eſt adoleſcentum beneuolentia.

Sed hæc, & alia Præceptoris Nouitiorum grauiſſimo muneri vttiliora conſilia, & monita, quæ longum eſſet recensere, vel ipſe experiëntia, vel oratione, ad quam ſæpe confugiet, & maiorum hauriet ex monumentis.

XVI. DE IIS QUAE MAGISTER Nouitium debet edocere.

TAM verum eſſe illud Apoſtoli dictum, quam optimum, ſapiffimè rei ipſa cõprobatum eſt. Nolite errare, Deus non iridetur, quæ enim ſeminauerit homo, hæc & metet; perinde ac ſi diceret nemo ſibi perſuadeat ſe aliquem finem aſſequuturum, niſi oportunitis, & accommodatis ad finem medijs

vtatur, talis erit metis, qualis extiterit semētis.
Itaque cum vehemēter optemus nostros No-
uitios tales euadere probationis anno, vt nun-
cupatis votis optimi sint professi: Magister ijs
virtutibus illos informare debet, quarum ope
in vinea domini strenuē adlaborent.

Hoc discriminis inter morales sciētias, & spe-
culatiuas intercedit, quod istæ commentatio-
netantum, & contemplatione comparantur,
illæ verò, nisi actionem coniungas, & vsum, mi-
nimè perfectè condiscuntur. Dabit igitur im-
pensè operam Magister, vt Nouitij in ijs virtu-
tibus è morali philosophia petitis se maximè
exerceant, quibus illos informabit.

Illud verò conabitur cum primis ostendere,
quantum diuinæ debeant bonitati, quòd eos
suo numine misericorditer ad eò affarit, è mun-
do selegerit; prerogatiua magno reponenda
loco, beneficium tã insigne, vix minimæ Chri-
stianorum parti concessum.

Quantum ægre patiatu Deus, eos tanto abu-
ti munere uocationis, & beneficio planè cœ-
lesti; maximam tanto beneficio iniuriam irro-
gari obnunciet, si non celeri gradu ad perfec-
tionem, & virtutis fastigium enitantur.

Sæpe proponat Congregationis instituta, re-
gulas, vt eas non solum memorix commendēt,
sed etiam quodam amore, & pietate, vt sacro-
sanctas colant, hilariquē animo complectantur,
futuræ veluti suæ sanctitatis instrumenta, & præ-
sidia ad æternam felicitatem comparandam fir-
missima: custodi legem atque consilium, & erit

vita animæ tuæ inquit sapiens in prouerbijis.

Horretur etiam, vt quamcunque constitutio-
nem, etiam de re minima, diligenter seruent;
à minimis enim incipit Dæmon Religiosam
disciplinam laxare, vt paulatim, ac sensim ad
grauiora transgredienda pertrahat, nec mino-
ri crimini dabitur à Deo negligenti religioso
minima, quàm maxima non custodisse: Inquit
enim D. Bonauentura minima neglecta eò tur-
pius maculam moribus ingerunt, quò vitari fa-
cilis cognita potuerunt: solutio legum mini-
marum maximas etiam dissoluit: & qui fidelis
est in minimis, fidelis est in maximis testatur di-
uina veritas: quomobrem si perfectioni inhiat,
de rebus quoque minimi momenti solliciti la-
borent.

Sed difficilius est eorum mentibus deuotio-
nem, & pietatem inferere, vt pote qui è sa-
culo recens venerint ad Religionem.

Quare studebit Magister diligentius, vt de-
uotionis studio se totos dicent, ex quo prope-
diem reliquas virtutes acquirant; Quod si ali-
quis erit, qui ultra cōmunes orandi, aut psal-
lendi horas maiori orandi desiderio teneretur;
indulgeat huius, si expedire viderit Magister, pi-
js votis, ni tñ domestica exercitia impediatur.

Verum eam præsertim orandi rationē edo-
ceat, quæ, quia subitis affectibus incitati diui-
nū cor, repentinis veluti ex arcu emissis sagit-
tis ei aculamur, iaculatoriæ orationis nomen
fortitur. Hoc enim orandi genus non solum cō-
seruat, sed etiam auget deuotionem.

Doceat Nouitios suos modum orandi, rationem conscientiae examinandae; moneat intimos animi sensus esse relegendos; declaret vnde nam mentis distractiones oriantur; ea denique omnia accuratè patefaciat, quae ad feruorem spiritus, uel acquirendum, uel augendum pertinere videbuntur.

Adultiores, & prouectiores aetate maiori indigent cura, & studio, ut qui ingenio sint uidiore, & feruida aetate afficiuntur; nec ita faciles sint ad secreta animi arcana pandenda.

Quare oculatius, & cautius cum ijs agendum erit, & maiori industria erunt adiuuandi; non sinat eos Magister suis obtegēdis consilijs asuescere; facilius si quidem à Damone decipiuntur, cum in via salebrosa, & difficili ductore careant. Eos doceat quomodo possint è piorum librorum lectione spiritus fructum haurire; moneat ut praeparant mentem quotiescunq; ad spiritalia exercitationes accedent.

Plurima edisserat de Obedientiae uirtute, longius in illa laudanda prouehatur.

Et quia longè efficacissimè exempla suadēt, nūquā in more illi sit dicere, FACITE, uel FAC, sed faciamus, & se prius operibus accingat, primus labores suscipiat; Si enim primus datis signis, in chorum, in capitulum, in triclinium uenerit, erubescunt discipuli se Magistri promptitudine argui inertiores. Doceat, inquit Laurentius Iustinianus, magis uita, quā uerbis; ipsius mores subiectorum documenta sint. Hæc confirmet sanctorū exēplis, illudq; D. Gregorij

gorij subnectat: Obedientia sola uirtus est; quæ uirtutes cæteras menti inserit, insitasquæ custodit. Demonstrabit maximo hanc apud Deum loco esse uirtutem obedientiae, cuius actus plurimis, & ijs maximis rependit beneficijs: Nullā uerò Religiosum uirum acquirere perfectè uirtutem, sine huius coniunctione, & admiculo, uel posse diutius animo insidere.

Iam uerò duas in partes D. Bernardus, quod magno intererit Magistrum aduertere, Uirtutē obedientiae distribuit. Aliqua enim sunt permittente Superiorum obedientia, aliqua iubente Superiorum obedientia, Maioris hæc semper sunt meriti, prima suspectiora, in his enim nostra uoluntati obsecundamus, immo ipsam nostram imperantem uoluntatem sequimur, & ut ait D. Gregorius, obedientia tunc uelamentum quoddam malitiae est. Sincerius uerò in alijs, quibus ipsam superioris uoluntatem praecuntem sequimur, obedientiae uirtus apparet.

Gradus obedientiae declarer. persapè Nouitios aliquibus difficilioribus, & perarduis actibus obedientiae tentabit; non quidem illis insignioribus, & mirificis, quibus olim sancti Patres absolutissimae obedientiae, & sanctitatis exempla nobis admirationis quidem digna, non tamen inconsulta imitatione reliquerant. Quò uerò magis minora imperarit facienda, eò magis promptam ad obediendum eorum uoluntatem explorabit, intelligetquæ quanti aestiment uirtutem obedientiae, quā uice superiorem reuerantur.

Ad cæteras etiam virtutes cõparandas Adol-
lescentes, inflammer, quæ quia non nisi diutur-
no tempore acquiruntur, sensim earum amorẽ
in Nouitiorum mentes insinuet, & ab Obedien-
tia ad reliquas gradum faciet. Modestiã apri-
mè commendet, adeo Religioso, & puberi, Ma-
turo etiam necessariam viro, vt donec ista splẽ-
descat, sæcularem suboleat personam; quæ præ-
sertim adolescentum est præclarum, & præcipuũ
ornamentum. In qua comparanda, quia pri-
mũ est cum multiplicibus passionum mon-
stris colluctandum, & mores sæculi ressecandi;
magno studio, & labore opus est. Sed vbi ar-
duum deterret opus, ipse Magister dux præeat,
& suo salebrosam viam complanet exemplo, eã
modestiam, & animi, & corporis compositionẽ
præferendo, quæ possit Adolescentes ad illã
assequendam incitare. Cæterũ studiosiũ cu-
ret, vt Nouitij laici hac præcipuè sint virtute in-
signes, nam cum soli plerunquẽ domo egredia-
tur, & cum sæcularibus agant, nullo comite te-
ste: faciliũ possunt aliquã suã immodestia Re-
ligioni maculam inferre, & quod multorum diũ
peperit Virtus, vno, vel altero actu disperdere.
Quare sapiissime erunt probandi, an animum
hac virtute excoluerint; an se exteriũs cõposue-
rint, & efficacius suadendi, vt siue domi, siue ex-
tra ita se gerant, ac si vbique locorum diuinus
eos intuitus prospectaret, & timor eis Domini,
veluti superior vigilantissimus moderaretur.

Modestiam nempe sæculares aspiciunt; ex il-
la sanctitatem Religionis, & mores coniectãt,
quæ

quæ vigeat disciplina; speculum mentis, ait Di-
uus Hieronymus, est facies, & taciti oculi cor-
dis fatentur arcana: Quia ex perfecta interio-
rum passionum compositione, & plane sedato
sensuum tumultu modestia proficiscitur: Non
est difficile ab externis interna colligere, quod
enim ebullit intus, foras exhalat.

Iuuabit maximè ad huius virtutis acquisitio-
nem sacrorum librorum lectio, & studium assiduum rerum diuinarum; quod enim corporis,
& sensuum maceratione aliquando non possu-
mus, continuo studio, & frequenti lectione cõ-
sequimur, vt testatur D. Hieronymus, Gra-
tias ago Domino, quod de amaro semine lite-
rarũ dulces fructus ardo. Studia scilicet effe-
rescentem iuuenili ardore sanguinem comprimunt, & viciniore spiritus edomant frequenta-
tæ lectiones.

Hortetur prætetea Nõuitios, vt libenti, & hi-
lari animo quascumque mortificationes ample-
ctantur, quarum ope sæculi vanitates, quæcun-
que humana pessum dando, & nos ipsos despi-
cimus, & æternam foelicitatem assequimur.

Nemo potest gaudere cum sæculo; & in cælo
regnare cum Christo: certè post breuissima hu-
ius vitæ gaudia sequentur lamenta æterna, inquit
Thomas à Kempis: Crux Christi est in Religio-
ne ferenda, nec tam salutare pondus detrectã-
dum; quod nihil aliud est, nisi iniurias tolera-
re; lecti duritiem, calorem, & frigus, vigiliã;
labores, diũ, noctuquẽ famem, sitim, Superio-
rum acres obiurgationes procul etiam crimine,
quæ.

quæcunque Religionis incommoda | libentissimè perferre.

Quæ primo aspectu durissima nullum illis negotium facessent, si ad ea præmia, quæ sequentur, oculos animi conuerterent, & illud Cassiani documentu servabunt; qui interrogatus à quodam Nouitio monaco, quid sibi faciendum esset, vt in suscepto monasticæ vitæ instituto perseverare posset; respondit, ita domi semper te habe, vt primo die, quo Religionem professus es; nunquam domesticus efficiaris, semper hospes recens in domum receptus tibi videare, quamquam fores vetustissimus inquilinus; ne liberio rem, ne solutio rem te arbitreris, sic enim fiet, vt te nunquam pigeat laborum, obedire non recuses, aut submurmures, quod maiore, quam alij tibi pares, onere opprimaris.

Magnum quidem est, contra Naturæ propensionem, ac appetitus, contra prauos iam inolitos animo mores, contra se ipsum inire certamen, & in tanto prælio fortiter depugnare, ac vincere, nisi diutissimè certaminis discimus rationem; sed quò maior erit pugna, & periculosior, eò speciosior erit victoria; O grande spectaculum, exclamat B. Laurentius Iustinianus, triumphus gloriosus, mirabile prodigium, videre gratiam oppugnare naturam, & animum inniti aduersum se.

Quare Magister Nouitios doceat, vt suæ libenter se disciplinæ, & regimini subijciant, vt ipso Duce de perniciosissimo hoste triumphet, & omnibus virtutibus prodeant Deo largiente,

structi in capiti: Ne timeant contra seipsos decertare, sed magno ausu stricto mortificationis gladio obuiam eant; nam facile, idem inquit B. Laurentius, animi sui victor efficitur, cum contra se pugnare non veretur.

Infinita pene sunt, quibus in spiritali disciplina Nouitij essent erudiendi. Sed ea, vt facilius ediscantur, ad tria potissimum capita reducit Dionysius Areopagita, ad purgationem videlicet, illuminationem, & perfectionem.

Quia Magister primum debet Nouitios, ubi habitum induerint Religionis, ab omnibus peccatorum sordibus, sæcularibus moribus, & maculis omnibus, quæ illi adhaerint, emundare, mortificando, pœnas infligendo. Secundò ab eorum mentibus ignorantia caliginem proposito virtutum splendore, dispellere compendiarium ad virtutem viam eis ostendendo, regulas, constitutiones explicando, orationem, & meditationem præcipue, caeremonias, & cetera ad nostram Congregationem pertinentia eos docendo.

Nec ab hoc opere desistat, donec Christum, eiusquè perfectam imitationem in eorum animis infixit; vt cum Apostolo possit dicere; Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis; & Nouitiorum mentes ardenti erga Deum, & proximum charitate succenderit, qua inferiora omnia fastidientes soli Deo arctius adglutinentur.

Quod si probationis anno, non poterit Nouitios ad huiusmodi perfectionem adducere,

facis sit pro virili parte laborasse, vt eis perfectiōnis speciem obijceret, ac in eius amorem alliceret; fiet enim iuuante Deo, vt progressu temporis, quod semel cognouerint, ac adamarint, consequi studiosissimè enitantur.

Instruat vterius quomodo possint iuueniles quosdam impetus compescere, propriorum scilicet operum complacentiam, vanam gloriam, nobilitatis, diuitiarum, dignitatū, parentum, familiæ, splendoris domestici iactantiam.

Nō sinat eos suos errores mendacijs obuoluerē, aut aliquam prætexere excusationem; non alios eorundem insimulare, aut culpam in socios rejicere; sed mortificationis, & reprehensionis gladio prauas vitiorum radices repenti succindat; ne huiusmodi minoribus criminibus assueti, deinceps in grauiora labantur.

Puritatem vitæ maximè commendat, cuius studiosissimi sint, quam vnice diligit Christus, & à Religioso deposcit.

Moneat benè de omnibus esse loquendum; præcipuè de maioribus natu; edoceat à quocunque sumere documenta virtutum, & rerum scitu dignarum, quas didicerint, aut legerint, breuia, quæ ad manum sint, seponere commentaria, & codices texere, sacre scripturæ præfertim; cuius aliqua quotidie legenda esse D. Hieronymus, & Augustinus suadent: sacram, inquit, scripturam auidè legant deuotè audiant, & ardentè addiscant. De rebus sacris, spiritualibus; inuicè disserere eos studeat.

De-

Denique veluti aurifex ita iuuenilium mentium pretiosissimas gemmas expoliat, vt illum, quem induxerit, nitorem, quamdiu viuant, sillibatum conseruent; tenacissimè enim hærebit id, quod primis annis educationis Adolescentes didicerint.

Absoluto probationis anno, antequam nostræ Congregationis nuncupent vota; sciscitabitur ab ijs Magister, an velint perseverare, an illis placeat nostrum viuendi institutum, & disciplina; an seculares adhuc aliquos retineant habitus, vel omnes prorsus exuerint; quantum Nouitatus anno in via spirituali profecerint.

Quod si viderit quemquam eorum patum in Christi schola didicisse, aut exiguos in virtutibus fecisse profectus; Huius rei, quam fidissimè, ac sincerissimè, nullo modo odio, amore, aut fauore suadente, superiores admoneat; & sciat, se magis Religioni omnium nostrum parenti debere, quam quibuscunque rationibus humanis.

Si ad professionem admittatur, declaret ijs, quibus se nexibus sint constricturi; quanti referat illorum obligatio; quod onus sint sibi turturi; ne pronunciatis votis imprudenter in ipsa rerum difficilium experientia ab instituto resiliant, satius enim est, inquit Urbanus tertius: non vouere, quam post votum, prout melius potest non proficere.

Nam sicut Religiosus status Deo gratissimus est, & maximi omnium æstimatur. & Christianæ Reipublicæ vtilissimus, ita neminem magis

magis Deus detestatur, & punit, quam qui tã salutarì viuendi instituto, ac plane cœlesti religio, ad mundum perfidissimè transfugit Religionis nequissimus perduellis.

Quamobrem huius Rei magnitudinis seridò admoneantur Nouitij, ne cum lucernæ debuissent in domo Dei vsquequaque nitescere, extinctæ fumum, ac sœtorem exhalent, & euadant sal illud infatuatum, quod ad nihil valet, nisi, ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.

Totius anni probationis peccatorum maculas, quas contraxerint generali cõfessione detergant, & ita se præparent ad votorum nuncupationem, ut cum Deo sanctissimè copulentur, & quamdiu viuant illi deuotissimè religiosum obsequium præstent, quò tandem Religionis defuncti laboribus æternam felicitatem consequantur.

INDEX

	Deuotis adolescentibus	pag. 3.
	Sociorum, et totius partis Diuino	" 7.
Caput		
I.	De Deotione	" 9.
II.	De Diuino officio	" 12.
III.	De Pratione	" 15.
IV.	De Missa	" 21.
V.	De Sacramentorum frequentia	" 24.
VI.	De Obedientia	" 22.
VII.	De Silentio	" 33.
VIII.	De Culpis dicendis	32.
IX.	De Sensuum exteriorum modeste	40.
X.	De Vestium modestia	" 42.
XI.	De Modestia in cubiculo	" 44.
XII.	De Modestia ad mensam	" 47.
XIII.	De Modestia in recreationibus	" 50.
XIV.	De Comitiis nouitij	" 52.
XV.	De Nouitorum Magistro	" 58.
XVI.	De iis quæ Magister Nouitium debet dicere	" 63.

